

UNIVERZITET U SARAJEVU

FILOZOFSKI FAKULTET

ODSJEK ZA ROMANISTIKU

**KONTRASTIVNA ANALIZA FRAZEOLOŠKIH IZRAZA SA
NUMERIČKOM SASTAVNICOM I NJIHOVA UPOTREBA U
ITALIJANSKOJ I BOSANSKOHERCEGOVAČKOJ ŠTAMPI**

Završni magistarski rad

Studentica: Alma Begić

Mentorica: Prof.dr. Nermina Čengić

Sarajevo, oktobar 2021.

SADRŽAJ

SADRŽAJ	1
SAŽETAK.....	2
UVOD	3
FRAZEOLOGIJA	4
DEFINICIJA FRAZELOGIJE.....	4
RAZVOJ FRAZELOGIJE KAO NAUKE	7
FRAZEOLOŠKE JEDINICE	8
DEFINICIJA FRAZEOLOŠKIH JEDINICA.....	8
PODJELA FRAZEOLOŠKIH IZRAZA	10
BROJEVI	12
GLAVNI BROJEVI.....	13
REDNI BROJEVI.....	14
RAZLOMLJENI BROJEVI ILI RAZLOMCI.....	15
DISTRIBUTIVNI BROJEVI.....	15
ZBIRNI BROJEVI.....	16
MULTIPLIKATIVNI ILI ADVERBIJALNI BROJEVI	16
KONTRASTIVNA ANALIZA FRAZEOLOŠKIH IZRAZA SA NUMERIČKOM SASTAVNICOM I NJIHOVA UPOTREBA U ITALIJANSKOJ I BOSANSKOHERCEGOVAČKOJ ŠTAMPI	17
GLAVNI BROJEVI U ITALIJANSKOJ FRAZELOGIJI.....	17
FRAZEOLOŠKI IZRAZI SA SASTAVNICOM <i>NULA</i>	17
FRAZEOLOŠKI IZRAZI SA SASTAVNICOM <i>JEDAN</i>	22
FRAZEOLOŠKI IZRAZI SA SASTAVNICOM <i>DVA</i>	25
FRAZEOLOŠKI IZRAZI SA SASTAVNICOM <i>TRI</i>	29
FRAZEOLOŠKI IZRAZI SA SASTAVNICOM <i>ČETIRI</i>	31
FRAZEOLOŠKI IZRAZI SA SASTAVNICAMA <i>PET</i> I <i>ŠEST</i>	36
FRAZEOLOŠKI IZRAZI SA SASTAVNICAMA <i>SEDAM</i> , <i>OSAM</i> I <i>DEVET</i>	37
FRAZEOLOŠKI IZRAZI SA SASTAVNICOM <i>DESET</i>	40
FRAZEOLOŠKI IZRAZI KOJI U SEBI KAO SASTAVNICU SADRŽE NEKI DVOCIFRENI GLAVNI BROJ	41
FRAZEOLOŠKI IZRAZI SA SASTAVNICAMA <i>STO</i> , <i>HILJADU</i> , <i>MILION</i> I <i>MILIJARDA</i>	43
FRAZEOLOŠKI IZRAZI SA REDNIM BROJEVIMA.....	47
FRAZEOLOŠKI IZRAZI SA ZBIRNIM I MULTIPLIKATIVNIM BROJEVIMA.....	52
ZAKLJUČAK	54
LITERATURA	56

SAŽETAK

U ovom radu detaljno se obrađuje tematika frazeologije kao lingvističke discipline čije su najmanje jedinice frazeološki izrazi. Frazeološki izrazi predstavljaju jedan od najslikovitijih i najekspresivnijih dijelova lingvistike kao moderne naučne discipline koji su uslovljeni različitim lingvističkim elementima. U našem radu se bavimo analizom onih frazeoloških izraza koji u sebi kao jedan od dijelova sadrže neki od brojeva. U uvodnom dijelu rada se obraća pažnja na definisanje frazeologije kao nauke koja nije još uvijek istražena sasvim dovoljno. Pored definicije i historijskog razvoja frazeologije nudi se i definicija kao i klasifikacija frazeoloških izraza. Kako bi se što bolje prikazali frazeološki izrazi sa sastavnicom broja te njihova upotreba kao korpus su se koristile italijanska i bosanskohercegovačka štampa koje obiluje navedenim frazeološkim izrazima.

Ključne riječi: frazeologija, frazem, frazeološki izraz, broj, semantika

UVOD

Frazeologija kao jedna od grana lingvistike nekog jezika predstavlja ujedno i neku vrstu lingvističkog i kulturološkog naslijeđa jednog jezika. Upravo su konstrukcije koje se stvaraju u frazeologiji te koje nam približavaju viziju svijeta govornika jezika čiji su oni dio, njihove običaje i kulturu kao i legende, maštanja i vjerovanja. Upravo zbog svega navedenog frazeologija je postala veoma važan predmet istraživanja mnogih lingvista širom svijeta te se danas ova grana lingvistike smatra jednom od najinteresantnijih i najatraktivnijih grana moderne lingvistike.

Na samom početku najvažnije je shvatiti da nam frazeologija nudi mogućnost izbora različitih alternativa pomoću kojih možemo iskazati značenje neke situacije a najčešće ono konotativno na mnogo ekspresivniji način. Frazeološki izrazi kao glavne jedinice frazeologije predstavljaju lingvističke komponente nekog jezika koje su postale veoma važno sredstvo izražavanja kako u pisanoj tako i usmenoj formi. Oni su sve zastupljeniji u mas medijima i reklamama kao i u svakodnevnom govoru naročito među mladima i strancima koji usvajaju i uče novi jezik. Upravo zbog svega navedenog ovi izrazi čine dio jednog jezika koji pomaže pri obogaćivanju umjetničkog i slikovitog stila izražavanja ali i pri širenju i korištenju ekspresivnih resursa koji čine dio lingvističkog naslijeđa jednog jezika. U našem radu pokušat ćemo da što bolje objasnimo samu definiciju frazeologije kao nauke te njen razvoj kao jedne od grana lingvistike služeći se mnogobrojnim istraživanjima kako lingvista sa bosanskohercegovačkog podneblja tako i lingvista sa drugih podneblja a naročito italijanskog. Predstavit ćemo i jednu od najpoznatijih klasifikacija frazeoloških izraza u italijanskom jeziku. Pored ovog dijela bavit ćemo se i definiranjem brojeva kao jedne od jezičkih kategorija te njihovom podjelom. Brojevi čine jako važan dio ovog rada budući da se naša tema tiče kontrastivne analize frazeoloških izraza koji u sebi kao sastavnicu sadrže brojeve. Glavni dio činit će kontrastivna analiza istih te analiza njihovog značenja kao i upotrebe u korpusu koji smo analizirali. Kao korpus pri pisanju ovog rada koristili smo različite vrste dnevne, sedmične mjesečne i godišnje kako italijanske tako i bosanskohercegovačke štampe.

FRAZEOLOGIJA

DEFINICIJA FRAZELOGIJE

Kako bismo što bolje objasnili pojam frazeologije kao nauke, bitno je krenuti od same definicije riječi frazeologija te značenja iste te riječi. Riječ frazeologija nastala je kombinacijom dvaju grčkih riječi, a te riječi su: "*phrasis*" što znači "*fraza*" ili "*izraz*" i "*logis*" što znači "*nauka*". Ove dvije riječi zajedno imaju značenje "*nauka o izrazima*" ili "*nauka o govoru*" iz čega i proizilaze dva osnovna značenja pojma frazeologije. Prvo značenje se veže za frazeologiju kao naučnu disciplinu, tačnije nauku koja proučava ustaljene izraze čvrstih struktura koje se proučavaju na razini jednog ili više jezika. Drugo značenje se odnosi na ukupnost idiomatskih izraza koji mogu biti poredani po različitim kriterijima, kao naprimjer, prema komponentama nekog specifičnog semantičkog polja, prema vremenskoj disperziji, prema regionalnoj raspršenosti, prema porijeklu, prema tome koliko se upotrebljava itd.

Pored značenja pojma frazeologije za proučavanje iste su bitne i definicije frazeologije kojih je mnoštvo. U našem radu ćemo navesti nekoliko definicija kako lingvista sa bosanskohercegovačkog područja tako i lingvista iz Italije ali i drugih zemalja svijeta. Pored ovih navest ćemo i definicije i objašnjenja pojma frazeologija koja možemo pronaći u italijanskim ali i bosanskohercegovačkim rječnicima.

Prema Josipu Jerneju, jednom od najpoznatijih i najznačajnijih hrvatskih italijanista, frazeologija je posebna i široka grana lingvistike koja naširoko obuhvata autonomne ali i izmijenjene idiomatske izraze, kao i afektivni i figurativni govor kolokvijalnog jezika i pored toga i komparacije i narodne izraze ili poslovice (Jernej, 1978: 349). Pored prethodno navedene definicije, bitno je pomenuti i Snježanu Bralić i njenu definiciju frazeologije. Prema Bralić, frazeologija jezika je valjano bogatstvo jezika kroz koje se identifikuje svjetonazor govornika, njihova kultura koja je srodna sa navikama, obavezama, događajima i uvjerenjima jednog naroda te sa fantazijom i historijom jezičke zajednice (Bralić, 2011: 171).¹ Dakle, prema riječima Snježane Bralić, frazeologija je ogledalo jednog društva te poimanja svijeta u svijesti govornika nekog jezika (Bralić, 2011: 171). Osim definicija frazeologije koju su dali Jernej i Bralić

¹ "(...) un valido patrimonio linguistico che riflette la visione del mondo dei parlanti, la loro cultura strettamente legata agli usi e costumi, alle leggende e credenze, alla fantasia e alla storia della collettività linguistica" legata agli usi e costumi, alle leggende e credenze, alla fantasia e alla storia della collettività linguistica" (Bralić, 2011:171)

pomenut ćemo još i definiciju frazeologije Ilijasa Tanovića, jednog od rijetkih lingvista sa prostora Bosne i Hercegovine koji se bavio frazeologijom. Kako on navodi, u bosanskohercegovačkoj literaturi frazemi se dominantno posmatraju kao spojevi od najmanje dvije autosemantičke riječi, od kojih je bar jedna semantički transponirana (od primarne denotacije do asocijativno konotativnog značenja i smisla) (Tanović,2000: 32).

Što se tiče definicija autora sa drugih područja, one su brojne. Počet ćemo od definicije lingvistkinje Fink-Arkovske (2002: 5) koja kaže da je frazeologija s jedne strane lingvistička disciplina, dok je s druge strane kulturološka disciplina koja se može izučavati sa različitih aspekata. Osim Fink-Arkovske značajno je pomenuti i definiciju lingvistkinje Piirainen koja kaže da se pod pojmom frazeologija podrazumijeva ukupnost fiksnih polileksičkih izraza odnosno ustaljenih izraza koji čine dio leksike jednog jezika koja je na većem nivou od same riječi ali ne i od rečenice.² (Piirainen: 2008: 28). Što se tiče italijanskih lingvista, pomenut ćemo dvoje koji su dali definicije frazeologije kao jedne od lingvističkih disciplina. Jedna od njih je Federica Casadei koja, razmatrajući oblast frazeologije sa semantičkog stanovišta, definiše frazeme kao polileksičke izraze koji kombinuju jedan ustaljeni oblik sa jednim konvencionalnim značenjem koje obično nije samo konotativno³ (Casadei, 1996: 31). Dakle ovi oblici su leksički i sintaksički ustaljeni, ali je njihova semantika "nepravilna".

Kada govorimo o definisanju pojma frazeologije, bitno je pomenuti i neke od definicija za ovaj pojam koje možemo naći kako na italijanskim jezičkim portalima tako i na onim bosanskohercegovačkim i portalima iz regiona. Prema italijanskom portalu i jednom od najpoznatijih online portala *Treccani*, frazeologija je skup fraza karakterističnih za određeni jezik ili za neki određeni dio vokabulara koji se odnosi na neku određenu ljudsku aktivnost.⁴ Pored ove definicije pomenut ćemo i definicije koje možemo pronaći na oficijalnim stranicama portala *Sabatini e Coletti* kao i na portalu *Garzanti Linguistica* koje su donekle slične definiciji koju možemo pronaći na online portalu *Treccani*. Prema *Sabatini e Coletti*, frazeologija je zbirka fraza

² "(...) sotto il termine fraseologia intende la totalità di espressioni polilessicali fisse in una lingua, cioè espressioni convenzionalizzate facenti parte del lessico di una lingua, che va oltre il livello della singola parola, ma non oltre il livello della frase." (Piirainen: 2008: 28).

³ "Il termine espressione idiomatica indica espressioni polilessicali che abbinano un significante fisso a un significato convenzionale tipicamente non letterale" (Casadei, 1996: 31).

⁴ <https://www.treccani.it/vocabolario/fraseologia/> Pristupljeno: 10.06.2021.

ili izraza specifičnih za neki jezik⁵, dok je prema *Garzanti Linguistici*, frazeologija definisana kao skup idiomatskih izraza tipičnih za jedan jezik.⁶ S druge strane, postoji i definicija koju možemo pronaći na portalu *Repubblica* i koja je nešto opširnija i detaljnija od prethodno pomenutih. Prema *Repubblica*, frazeologija predstavlja složene rečenice i izraze koji su svojstveni jednom određenom jeziku ili idiomu kojim se govori na određenom geografskom području ili u određenom sektoru neke aktivnosti, te upravo zbog toga postoje različite vrste frazeologije kao što su naprimjer: toskanska frazeologija, politička frazeologija i druge.⁷ Što se tiče portala i rječnika sa naših područja, ponudit ćemo par definicija frazeologije sa istih. Budući da je bilo jako teško pronaći bosanskohercegovačke sajtove i portale ovog tipa, konsultovali smo dva hrvatska portala, a to su *Hrvatski jezični portal* i *Hrvatska enciklopedija*. Prema *Hrvatskom jezičnom portalu*, frazeologija se može definisati na više načina. Neke od tih definicija su sljedeće: frazeologija je ukupnost fraza, izraza, uzrečica i poslovice jednog jezika ili idioma; frazeologija je dio lingvistike koji proučava frazeme; frazeologija je način izražavanja svojstven jednoj osobi, jednom društvenom sloju ili jednoj ideologiji.⁸ S druge strane, *Hrvatska enciklopedija* nam nudi lingvistički i naučno malo određeniju definiciju koja kaže da je frazeologija naučna disciplina odnosno dio lingvistike u kojoj se proučavaju i opisuju frazemi ili frazeologizmi, tj. ustaljeni višesčlani izrazi u jeziku koji se u govoru reproduciraju kao cjelina i kod kojih značenje nije zbir značenja pojedinih sastavnica.⁹

Na samome kraju, istražujući frazeologiju kao jedan dio lingvistike, to jest istražujući definisanje samog pojma frazeologije i njenih osnovnih jedinica, došli smo do zaključka da se većina autora slaže u tvrdnjama da su frazeologizmi nepromjenjive ili relativno ustaljene složene strukture jednog jezika, čija značenja ne zavise od značenja riječi koje ih sačinjavaju niti su njihova značenja bukvalni prevod njihovih sastavnica odnosno riječi koje ih čine.

⁵ https://dizionari.corriere.it/dizionario_italiano/F/fraseologia.shtml Pristupljeno: 10.06.2021.

⁶ <https://www.garzantilinguistica.it/ricerca/?q=fraseologia> Pristupljeno: 10.06.2021.

⁷ <https://dizionari.repubblica.it/Italiano/F/fraseologia.html> Pristupljeno: 10.06.2021.

⁸ <https://hjp.znanje.hr/> Pristupljeno: 10.06.2021.

⁹ <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=20523> Pristupljeno: 10.06.2021.

RAZVOJ FRAZELOGIJE KAO NAUKE

U nastavku ćemo ukratko objasniti i to kako se razvijala frazeologija kao nauka i kao jedna od grana lingvistike.

Frazeologija je kao nauka godinama bila na marginama lingvističkih i studija o jeziku budući da se razvijala pod uticajem leksikologije koja proučava leksikološki sistem jednog jezika. Frazeologija je i danas usko povezana sa leksikologijom, ali se svakako razvila i kao zasebna nauka. Interes za proučavanje frazeologije počinje se javljati u posljednjim godinama dvadesetog stoljeća, te stoga frazeologija dobija epitet jedne od najmlađih lingvističkih disciplina. Upravo polovinom prošlog stoljeća frazeologija se počinje odvajati od leksikologije i proučavati kao zasebna vještina zahvaljujući naučnom radu ruskog lingviste Viktora Vladimirovicha Vinogradova pod nazivom *Vrste frazeoloških izraza u ruskom jeziku* koji je objavljen u Moskvi 1974. godine. Međutim, Vinogradov nije jedini kojega možemo smatrati začetnikom frazeologije. Pored Vinogradova važno je spomenuti i Charlsa Ballya koji je 1909. godine objavio svoju studiju pod nazivom *Traktat o francuskoj stilistici* u kojoj predstavlja prvu sistematsku deskripciju "neslobodnih" jezičkih kombinacija koje naziva "frazeološkim izrazima ili frazama". Zbog navedenog Bally se smatra pokretačem studija o frazeologiji, dok se Vinogradov smatra začetnikom iste (Porumb, 2017: 379).

Što se tiče italijanske frazeologije Porumb (2017: 379) ističe kako u Italiji frazeologija i zanimanje za istu još uvijek nisu na vrhuncu, kako je to slučaj u drugim zemljama. Ističe kako su radovi na tom polju dosada sporadični i kako postoji mali broj lingvista koji izučavaju ovu naučnu disciplinu i koji pišu o njoj, a neki od njih su Maurizio Dardano, Tullio de Mauro, Luca Serianni, Raffaele Simone, Federica Casadei, Federico Faloppa i drugi.

Na kraju ćemo spomenuti i frazeologiju bosanskog jezika koja je u našem radu takođe bitna budući da se rad bavi kontrastivnom analizom frazeoloških izraza italijanskog i bosanskog jezika. Kako u Italiji tako i u Bosni i Hercegovini ne postoji pretjeran interes za ovom naučnom disciplinom i doprinos u razvoju iste je jako slab. Naravno, postoje lingvisti koji se bave proučavanjem ove grane lingvistike, a najznačajniji od njih je Ilijas Tanović koji je 2000. godine napisao knjigu *Frazeologija bosanskoga jezika* koja predstavlja jedan od najznačajnijih doprinosa

ovoj naučnoj disciplini i dijelu našeg jezika na prostoru Bosne i Hercegovine ali i u regionu. Knjiga Ilijasa Tanovića nedvojbeno predstavlja doprinos koji će potaknuti i druge lingviste da se što više bave i pišu o frazeologiji bosanskog jezika jer je taj dio jezika jedno od bogatstava kako našeg tako i svih ostalih jezika.

Nakon istraživanja o razvoju frazeologije kao zasebne naučne discipline možemo zaključiti da je ova naučna disciplina i grana lingvistike jako mlada, te da je jedna od naučnih disciplina lingvistike kako italijanskog tako i drugih jezika koja je u stalnom razvoju i čije bogatstvo se proširuje iz dana u dan.

FRAZEOLOŠKE JEDINICE

DEFINICIJA FRAZEOLOŠKIH JEDINICA

U proučavanju frazeologije bitno je pomenuti i frazeološke jedinice koje su glavne sastavnice frazeoloških izraza. Njihovo definisanje je jako bitno i za samo definisanje frazeologije kao nauke, ali isto tako i za klasifikaciju frazeoloških izraza. Pitanjem termina frazeoloških jedinica bavili su se mnogi lingvisti i samo definisanje ovog pojma je predstavljalo veliki problem za iste. U ovom radu ćemo dati nekoliko definicija frazeoloških jedinica koje su ponudili lingvisti sa italijanskog i bosanskohercegovačkog područja.

Posljednjih trideset godina prošlog stoljeća lingvistički teoretičari i leksikografi bavili su se problemom frazeologije kao i problemom definisanja frazeoloških jedinica koje su tokom godina dobivale različita imena kao što su: kombinacije riječi, frazni leksem, fiksni izraz, idiom i drugi.

Izraz **fraza (frase)** koji se koristi u italijanskom jeziku ušao je u upotrebu pod uticajem američkog izraza **phrase** koji su američki lingvisti pedesetih i šezdesetih godina prošlog stoljeća koristili kao izraz za sve riječi u sintaksi. Pojam **idiom** pojavljuje se paralelno u američkoj, ruskoj i francuskoj literaturi i odnosi se na značenje pojma sa dvije ili više riječi (doslovno značenje i figurativno značenje). Pojam **frazeologizam (frazeologizm)** pojavljuje se u ruskoj lingvistici gdje se počeo koristiti kao zamjena za pojam frazeološka jedinica (Kovačević, 2012: 6-7). Osim navedena tri termina koja se koriste za definisanje frazeološke jedinice postoji i termin **frazem (phraseme)** kojega u upotrebu uvodi i pominje Palm. Prema Palmovoj, frazeološka jedinica ili

frazem je polileksička struktura koja se sastoji od najmanje dva leksema, a koja ima nekompozicijsko značenje i fiksna je budući da ne dopušta zamjene na sintagmatskoj ili na paradigmatičkoj osi (Palm, 1997: 22). Pojam frazema koristi i Fink Arkovska a koja se u svojoj knjizi *Poredbena frazeologija: pogled izvana i iznutra* napisanoj 2002. godine slaže sa definicijom frazeološke jedinice koju je dala Palm. Menac također koristi izraz frazem za označavanje frazeološke jedinice, koji definiše kao stalnu kolokaciju riječi u kojoj su jedna ili više sastavnica izgubile svoje osnovno značenje (Menac, 2007: 5).

Što se tiče izraza u italijanskom jeziku koji se koriste kao termini za frazeološke jedinice, mnogo ih je. Obilje ovih izraza korištenih za definiranje frazeoloških jedinica na italijanskom jeziku odražava ogromnu količinu teorija i nejasne granice između različitih jezičnih polja svojstvenih ovom području lingvistike. Na italijanskom jeziku možemo koristiti niz termina za frazeološke jedinice kao što su: više leksičke jedinice, polirematičke jedinice, leksičke konstrukcije ili konstrukti, fiksne rečenice, poveznice, rečenice, jedinice, frazeološki izrazi, klišeji, gesla, fiksni izrazi, kolokacije, polileksičke jedinice (Jezek 2005: 35).¹⁰

Dakle, možemo zaključiti da definisanje i termini koji se koriste za imenovanje frazeoloških jedinica su kako kod italijanskih tako i kod drugih lingvista izazvali najveće probleme sa kojima su se morali suočiti. Ono što je jasno jeste da se svi gore pomenuti izrazi mogu koristiti kao sinonimi za pojam frazeološke jedinice ili frazeološkog izraza. Razlog zbog kojega je bilo bitno pomenuti i ovo u našem radu jeste povezanost ovih termina sa samom podjelom frazeoloških izraza u nekom jeziku. Pojava većeg broja pojmova i višestrukosti definicija je povezana sa samom podjelom frazeoloških izraza budući da je dovela do toga da je jako teško prepoznati na primjeru o kojoj vrsti frazeološkog izraza se radi. U sljedećem dijelu našeg rada prikazat ćemo jednu od najpoznatijih klasifikacija frazeoloških izraza u italijanskom jeziku.

¹⁰ (...) unità lessicali multiple, unità polirematiche, costruzioni o costrutti lessicali, frasi fisse, collegamenti, frasi, unità, espressioni fraseologiche, cliché, parole d'ordine, espressioni fisse, collocazioni, unità polilessiche.

PODJELA FRAZEOLOŠKIH IZRAZA

Kako bismo što bolje predstavili frazeologiju i frazeološke izraze u sljedećem dijelu našeg rada, prikazat ćemo jednu od najpoznatijih klasifikacija frazeoloških izraza u italijanskom jeziku. Predstavit ćemo sistematsku podjelu frazeoloških izraza koju je za njemački jezik napisao lingvista Burger 1982. godine, a koju je potom italijanski lingvista Lurati adaptirao italijanskom jeziku. Prema toj klasifikaciji postoji deset osnovnih vrsta frazeoloških izraza ili jedinica koje se razlikuju prema formalnim i semantičkim kriterijima i koje bi mogle biti korisne za analiza sličnosti i strukturnih i tipoloških razlika koje postoje u frazeologiji. U nastavku ćemo se osvrnuti na ovih deset vrsta frazeoloških izraza koje je Lurati, služeći se Burgerovom podjelom, primijenio na polju italijanske frazeologije:

1. **GLOBALNI FRAZEOLOŠKI IZRAZI** kao što su naprimjer: *far fiasco/propasti, essere nell'occhio dell'cyclone/upasti u nevolju, biti usred nevolje, prendere una scimmia/izigravati majmuna*. Glavne karakteristike ove vrste frazeoloških izraza su visok nivo izražajnosti i figurativnog karaktera, i upravo iz tog razloga i jesu frazeologizmi koji se najčešće navode u frazeološkim rječnicima.
2. **FRAZEOLOŠKE POVEZNICE** poput sljedećih izraza: *guerra fredda/Hladni rat, vedova bianca/bijela udovica, compromesso storico/historijski kompromis i drugi*. Glavna karakteristika ove vrste izraza jeste ta da drugi element izraza daje određeno idiomatsko značenje izrazu.
3. **MODELIRANI OBLICI** poput sljedećih: *dalla testa ai piedi/od glave do pete, né bello né brutto/ni lijep ni ružan*. Glavna karakteristika ovih frazeologizama je sintaksički model po kome su kreirani i koji im daje određeni i specifični ritam. Taj ritam se može postići bilo ponavljanjem jedne riječi više puta kao u primjeru *giorno dopo il giorno/dan za danom* ili uz pomoć rime ili aliteracije kao u slučaju *tale e quale/ovakav i onakav*.
4. **FRAZEOLOŠKE USPOREDBE** čija je karakteristika da hiperbolički prikazuju kvalitetu neke osobe ili aktivnost koju ista izvršava. Neki od primjera ove vrste izraza su *furbo come una volpe/bit lukav poput lisice, fumare come un turco/pušiti kao Turčin* i mnoge druge.

5. **OBAVEZNE VERBALNE SERIJE** tipa *subire una sconfitta/doživjeti poraz* ili *adottare una tattica/osmisлити taktiku*. To su frazeologizmi koji su sastavljeni od jednog glagola i od drugog elementa koji je dodan tom glagolu. Ovi frazeologizmi su vrsta frazeologizama koja je ponavljana stoljećima i koja je ukorijenjena u jeziku te stoga pripadaju inventaru izraza jezičkog ponavljanja.
6. **OBLICI "BLIZANCI"** koji su izraženi s binomima i odgovaraju izražajnoj tendenciji stvaranja nizova dvaju riječi s istim završnim dijelom. Najpoznatiji primjer je *capire fischi per fiaschi/miješati babe i žabe*.
7. **FRAZEOLŠKI POJMOVI VEZANI ZA OREĐENE SEKTORE, ODREĐENE PREDMETE ILI SITUACIJE** kao što su *slalom gigante/veleslalom* ili *sicurezza stradale/sigurnost na cesti*.
8. **FIKSNE FRAZE** poput izraza *salvi chi può/neka se spasi ko može* koji unatoč svojoj prividnoj sintaksičkoj autonomiji moraju ući u diskurzivni kontekst da bi poprimili određeno značenje.
9. **POSLOVICE/IZREKE I KLIŠEJI** koje predstavljaju frazeologizme koji su ustaljeni u jeziku i koji sadrže neku moralnu ili didaktičku poruku nezavisno o kontekstu u kojem su izraženi, kao naprimjer: *Si vive una volta sola/Jednom se živi*.
10. **FRAZE ZA RAZGOVOR ILI RUTINSKE FORMULE** poput *voltiamo pagina/okrenimo stranicu, in parole povere/laički rečeno, vorrei aggiungere/dodao bih itd.* Te rečenice imaju funkciju otvaranja, zatvaranja ili strukturiranja govora ovisno o komunikacijskoj situaciji (Lurati, 2002: 159-161).

Pored ove podjele pomenut ćemo ukratko i Burgerovu podjelu frazeoloških izraza prema nivou idiomatičnosti, tačnije nivou neslaganja između idiomatskog značenja izraza i doslovnog značenja izraza. U ovoj podjeli Burger razlikuje tri vrste frazeoloških izraza, a oni su sljedeći:

1. **IDOMATSKI IZRAZI:** izrazi u kojima su svi elementi idiomatski, odnosno ne mogu se tumačiti u doslovnom smislu kao npr. *scheletro nell'armadio / kostur u ormaru*
2. **DJELOMIČNO IDIOMATSKI IZRAZI:** izrazi u kojima najmanje jedan element izraza zadržava svoje doslovno značenje kao npr. *imputato a piede libero / optuženi koji se brani sa slobode*

3. **KOLOKACIJE:** izrazi kod kojih nema neslaganja između frazeološkog značenja i doslovnog značenja. Svi elementi izraza zadržavaju svoj doslovni smisao i stoga se definišu kao neidiomatski izrazi kao npr. *uomo d'affari / poslovan čovjek* (Burger 2010: 37).

BROJEVI

U narednom dijelu rada ćemo pisati o brojevima kao vrsti riječi. Ovaj dio rada bitan je i za naše istraživanje budući da se bavimo analizom frazeoloških izraza sa numeričkom sastavnicom. U ovom dijelu osvrnuti ćemo se na definiciju brojeva kao jedne od vrsta riječi, te ćemo pisati i o podjeli brojeva prema njihovoj funkciji. Prema *Treccaniju*, u gramatici i lingvistici, brojevi predstavljaju vrstu riječi koja označava numeričke jedinice jednog jezika. Prema definiciji na portalu *Treccani*, to je vrsta riječi u koju ne spadaju samo pridjevski brojevi nego i pridjevske imenice i pridjevski prilozi.¹¹ Pored definicije koju o brojevima navodi *Treccani* navest ćemo još par definicija iz drugih izvora kako bi se što bolje shvatilo šta su to brojevi koji su, kako smo naveli, bitni u daljem istraživanju u našem radu. Prema italijanskom rječniku *Corriere*, brojevi predstavljaju gramatičku kategoriju koja služi kako bi se količinski klasificirala neka druga gramatička kategorija.¹² Pored definicija koje smo već naveli navest ćemo još i definiciju sa portala *Garzanti linguistica*. Prema *Garzanti Linguistici*, oni su gramatička kategorija koja u fleksiji imenica ili pridjeva omogućava razlikovanje pojedinačnog, to jeste jednine, od višestrukog, to jeste množine.¹³ Na kraju ćemo navesti i definiciju brojeva koju daju Jahić, Halilović i Palić u *Gramatici bosanskoga jezika*.

"Brojevi su nesamostalne, odredbene riječi koje tačno kazuju koliko ima onoga što znači riječ uz koju stoje ili koji je po redu pojam označen riječju uz koju stoje." (Jahić et.al., 2000: 252).

¹¹ <https://www.treccani.it/vocabolario/numerales/> Pristupljeno: 30.06.2021.

¹² https://dizionari.corriere.it/dizionario_italiano/N/numero.shtml Pristupljeno: 30.06.2021.

¹³ <https://www.garzantilinguistica.it/ricerca/?q=numero> Pristupljeno: 30.06.2021.

Što se tiče podjele brojeva u italijanskom jeziku, prema njihovoj funkciji mogu se podijeliti u šest grupa:

1. **GLAVNI BROJEVI** - oni brojevi koji mogu biti u funkciji imenice ili pridjeva, kao naprimjer: *uno/jedan, tre/tri, dieci/deset, cento/sto* itd.
2. **REDNI BROJEVI** - oni brojevi koji, kao i glavni, mogu biti u funkciji imenice ili pridjeva, kao naprimjer: *primo/prvi, settimo/sedmi, nono/deveti* itd.
3. **RAZLOMLJENI BROJEVI ILI RAZLOMCI** - brojevi koji, kao i glavni i redni brojevi, mogu biti u funkciji imenice ili pridjeva, kao naprimjer: *un terzo/jedna trećina, la metà/polovina* itd.
4. **DISTRIBUTIVNI BROJEVI** - oni brojevi koji mogu biti samo u funkciji pridjeva, kao naprimjer: *a due a due/dva po dva, due per volta/dva odjednom* itd.
5. **ZBIRNI BROJEVI** - oni brojevi koji uvijek mogu biti samo u funkciji imenice, kao naprimjer: *migliaia/hiljada, centinaio/stotina* itd.
6. **MULTIPLIKATIVNI ILI ADVERBIJALNI BROJEVI** - oni brojevi koji vrše funkciju priloga i pokazuju koliko se puta neka radnja ponavlja, kao naprimjer: *due volte/dva puta, cento volte/sto puta* itd.¹⁴

U nastavku ovog rada ćemo se kratko osvrnuti na definicije i prikazati kroz primjere svaku od navedenih vrsta brojeva.

GLAVNI BROJEVI

"Glavni brojevi su brojevi koji označavaju određenu količinu jedinki." (Jahić et al., 2000: 253).

Prema portalu *Treccani*, glavni brojevi su zapravo vrsta brojeva koja ukazuje na preciznu brojčanu količinu osoba ili stvari o kojima se priča. Ovi brojevi u rečenici obično stoje ispred imenice i nepromjenjiva su vrsta riječi. Postoje i izuzeci koji mijenjaju ili rod ili broj kao što je naprimjer broj *jedan/uno* koji ima i svoj oblik za ženski rod *jedna/una*. Pored broja jedan postoje i glavni brojevi koji imaju svoje oblike u množini poput broja *hiljadu/mille* koja u množini

¹⁴ <https://www.treccani.it/vocabolario/numerales/> Pristupljeno: 30.06.2021.

dobiva oblik *mila* ili brojeva *milione/milion, bilione/bilion* koji mogu tvoriti uobičajenu množinu, ali u rečenici ispred njih mora biti prijedlog *di* kako bi bila označena određena količina kao naprimjer *In Asia vivono quasi quattro miliardi di persone/U Aziji živi skoro četiri milijarde ljudi*.¹⁵

Ono što je još bitno pomenuti jeste da glavni brojevi mogu biti jednočlani ili višečlani.¹⁶ Prema *Gramatici bosanskoga jezika*, jednočlani glavni brojevi se dalje mogu podijeliti na osnovne, kao što su naprimjer: *jedan, deset, dvadeset, sto* itd. te na izvedene, kao što su naprimjer: *devetnaest, osamnaest, petnaest* itd. S druge strane, kako navode autori *Gramatike bosanskoga jezika*, višečlani glavni brojevi su svi oni nastali spajanjem dvaju jednočlanih brojeva, kao naprimjer: *stotinpedeset, dvadeset i osam, trideset i dva* itd. (Jahić et al., 2000, 254-255).

U nastavku ćemo navesti još nekoliko primjera za glavne brojeve: *due amici/dva prijatelja, un quattro in fisica/četvorka iz fizike, sono già le tre/već je tri sata, ora serviamo il cliente con numero tre/sada ćemo uslužiti gosta sa brojem tri* itd.¹⁷

REDNI BROJEVI

Redni brojevi su vrsta brojeva koja označava položaj ili redoslijed koju osoba ili stvar zauzimaju u nekom brojčanom nizu. Ovi brojevi su promjenjivog roda i broja za razliku od glavnih brojeva i morfološki se slažu sa imenicom na koju se odnose i uz koju stoje. Pored toga što mogu biti u funkciji pridjeva, ova vrsta brojeva može vršiti i funkciju imenica kao u sljedećim primjerima: *frequentare la prima/pohađati prvi razred, essere secondo/biti drugi* itd.¹⁸ Kao i glavni brojevi i redni brojevi mogu biti jednočlani i višečlani. Za višečlane redne brojeve u bosanskom jeziku je karakteristično to da samo posljednji element ima oblik rednog broja dok ostali elementi imaju oblike glavnog broja, kao naprimjer: *dvadeset i peti, trideset i prvi, sto dvadeset sedmi* itd. (Jahić, et.al., 2000: 255). U italijanskom jeziku se višečlani redni brojevi formiraju ispuštanjem posljednjeg samoglasnika glavnog broja te dodavanjem nastavka *-esimo*.

¹⁵ [https://www.treccani.it/enciclopedia/numerali_\(Enciclopedia-dell'Italiano\)/](https://www.treccani.it/enciclopedia/numerali_(Enciclopedia-dell'Italiano)/) Pristupljeno: 07.07.2021.

¹⁶ Ibid, Pristupljeno: 07.07.2021.

¹⁷ Ibid, Pristupljeno: 07.07.2021.

¹⁸ Ibid, Pristupljeno: 07.07.2021.

RAZLOMLJENI BROJEVI ILI RAZLOMCI

Razlomljeni brojevi ili razlomci nastaju spajanjem jednog glavnog broja koji označava jedan dio i jednog rednog broja koji označava jednu cijelinu, kao naprimjer *un terzo/jedna trećina, due quinti/dvije petine, quattro decimi/četiri desetine* itd.¹⁹ Ovi brojevi imaju najčešće funkciju imenica, kao što možemo vidjeti u sljedećem primjeru: *Un terzo della popolazione umana è stato infettato con il coronavirus/ Trećina ljudske populacije je bila zaražena korona virusom.*²⁰ Ono što je specifično za ove brojeve jeste da pored funkcije imenice mogu imati i funkciju pridjeva ili priloga.

Što se tiče ove vrste brojeva važno je pomenuti broj koji se koristi za označavanje polovine neke cjeline. U tom slučaju možemo koristiti dva priloga a oni su *metà* ili *mezzo*. Ovaj broj može da vrši funkciju pridjeva ili imenice u rečenici. Kao pridjev prethodi imenici i slaže se s njom u rodu i broju, kao naprimjer u rečenicama *Vorrei mezzo litro di vino/Želio bih pola litra vina* ili *Al bambino date solo una metà della porzione/Djetetu dajte samo pola porcije*. Kada vrši funkciju imenice u rečenici ovaj broj se nikada ne mijenja po rodu i broju kao u primjerima: *l'otto e mezzo/pola osam, un litro e mezzo/litar i po, due mele e mezzo/dvije i po jabuke* itd.²¹

DISTRIBUTIVNI BROJEVI

Prema *Treccaniju* distributivni brojevi ili distributivni pridjevi su vrsta brojeva koja ukazuje na to da bi se neki broj trebao koristiti za više serija ili ponavljanja i u više kategorija. Ovoj vrsti brojeva pripadaju izrazi na italijanskom jeziku poput: *a due a due/dva po dva ili due per ciascuno/po dva za svakoga, tre per volta/tri odjednom* itd.²² U nastavku ćemo navesti nekoliko primjera za ovu vrstu brojeva: *Bisogna entrare uno per volta/Morate ulaziti jedno po jedno,*

¹⁹ <https://grammaticaitaliana.net/numerali-frazionari-distributivi-e-collettivi/> Pristupljeno: 07.07.2021.

²⁰ Navedeni primjer ponudila je autorica ovog završnog rada.

²¹ <https://www.studiarapido.it/aggettivi-numerali-distributivi-frazionari-collettivi/> Pristupljeno: 07.07.2021.

²² <http://www.treccani.it/vocabolario/distributivo/> Pristupljeno:07.07.2021.

*Prendetene uno per ciascuno/Uzmite po jedno za svakoga, I bambini stanno in fila per due/Djeca stoje po dvoje u redu itd.*²³

ZBIRNI BROJEVI

Zbirni brojevi su vrsta brojeva kojima se može naznačiti kardinalnost skupa elemenata. Prema *Gramatici bosanskoga jezika*, zbirni brojevi su vrsta brojeva kojima se određuje broj osoba, životinja ili predmeta u jednoj cjelini (Jahić et al., 2000: 255). U ovu vrstu brojeva spadaju brojevi koji najčešće imaju funkciju imenice poput: *il paio, l'ambo ili la coppia* koji imaju značenje par i koji označavaju skup dvaju osoba ili stvari, *la terna/trojac* koji označava skup od tri osobe ili stvari, *la dozzina/tuce* koji označava skup od deset i više osoba. Pored navedenih izraza ovoj skupini brojeva pripadaju i brojevi *un centinaio/stotina i un migliaio/hiljada* koji služe kako bi ukazali na redosljed veličine broja.²⁴

MULTIPLIKATIVNI ILI ADVERBIJALNI BROJEVI

Multiplikativni ili adverbijalni brojevi, prema *Treccaniju*, predstavljaju vrstu brojeva koja ukazuje na vrijednost koja je dva ili više puta veća u odnosu na neku drugu vrijednost. Među primjerima za ove brojeve nalaze se sljedeći brojevi: *doppio/dvostruk, triplo/trostruk, decuplo/desetostruk, centuplo/stostruk* itd. Brojevi dvostruk i trostruk su oni koji se najviše koriste i to najčešće u frazama kao što su naprimjer: *avere una doppia vita/voditi dvostruki život, punto triplo/trostruka tačka* kao i u izrazima sa imenskom upotrebom poput sljedećih: *il doppio nella letteratura romantica/dvostruko u književnosti romantizma*. Pored gore navedenih oblika ovi brojevi se mogu koristiti i u sljedećim oblicima: *duplice, sestuplice, centuplice/dvostruko, šesterostruko, stostruko* itd.

²³ <https://www.studiarapido.it/aggettivi-numerali-distributivi-frazionari-collettivi/> Pristupljeno: 07.07.2021.

²⁴ [https://www.treccani.it/enciclopedia/numerali_\(Enciclopedia-dell'Italiano\)/](https://www.treccani.it/enciclopedia/numerali_(Enciclopedia-dell'Italiano)/) Pristupljeno: 07.07.2021.

KONTRASTIVNA ANALIZA FRAZEOLŠKIH IZRAZA SA NUMERIČKOM SASTAVNICOM I NJIHOVA UPOTREBA U ITALIJANSKOJ I BOSANSKOHERCEGOVAČKOJ ŠTAMPI

U ovom dijelu rada bavit ćemo se kontrastivnom analizom frazeoloških izraza sa numeričkom sastavnicom i njihovom upotrebom u italijanskoj i bosanskohercegovačkoj štampi. Dakle, u ovom poglavlju ćemo analizirati frazeološke izraze koji u sebi sadrže neku od prethodno navedenih vrsta brojeva. Ove izraze ćemo analizirati konsultirajući neke od napoznatijih italijanskih ali i bosanskohercegovačkih i rječnika iz regiona. Primjerima iz različitih vrsta dnevne, sedmične, mjesečne ili godišnje italijanske i bosanskohercegovačke štampe obogatit ćemo ovaj rad i na tim primjerima pokazati koliko se razlikuju ili ne frazeološki izrazi sa numeričkom sastavnicom u italijanskom i bosanskom jeziku. Pored analize primjera bavit ćemo se i time koliko su u ovoj vrsti korpusa frazeološki izrazi, kao jedno od bogatstava jezika, prisutni.

GLAVNI BROJEVI U ITALIJANSKOJ FRAZELOGIJI

U prvom dijelu bavit ćemo se analizom frazeoloških izraza koji u sebi sadrže jedan ili više od jednog od glavnih brojeva. Na primjerima iz italijanske i bosanskohercegovačke štampe prikazat ćemo karakteristike ovih izraza kako u italijanskom tako i u bosanskom jeziku. Prikazat ćemo i to koliko su slični ili se razlikuje frazeološki izrazi u ova dva jezika kao i njihovu upotrebu u italijanskoj i bosanskohercegovačkoj štampi.

FRAZEOLŠKI IZRAZI SA SASTAVNICOM NULA

U nekim od najpoznatijih rječnika i jezičnih portala, kao što su naprimjer rječnici *Sabatini* i *Coletti*, postoji nekoliko frazeoloških izraza na italijanskom jeziku koji kao jednu od sastavnica u sebi sadrže broj *nulla/nula*. U nastavku ćemo analizirati neke od tih izraza kao i njihovu upotrebu te ih usporediti sa njihovim ekvivalentima u bosanskom jeziku.

Prvi od izraza koji ćemo analizirati jeste izraz *tagliare/radere i capelli a zero*. Ovaj izraz ima sljedeće značenje: *radere o tagliare i capelli cortissimi*²⁵ (bos. ošišati ili obrijati kosu veoma kratko). Budući da se u našem radu bavimo kontrastivnom analizom primjera između dvaju jezika, bitno je napomenuti kako za izraz *tagliare/radere i capelli a zero* postoji i potpuni ekvivalent u bosanskom jeziku a to je izraz *ošišati (koga/šta) na nulu/na keca*. Ovaj izraz i u bosanskom jeziku ima identično značenje kakvo ima u italijanskom jeziku te se upravo zbog toga ova dva izraza mogu smatrati potpunim ekvivalentima, tačnije onom vrstom izraza između kojih postoji kako semantičko tako i strukturalno preklapanje između dva izraza. U nastavku ćemo navesti neke primjere upotrebe ovih izraza u italijanskoj i u bosanskohercegovačkoj štampi:

- *Come tagliare i capelli della testa a zero e come capire quando è arrivato il momento giusto per farlo?*²⁶ / *Kako se ošišati na nulu i kako shvatiti kada je pravi trenutak za to?*²⁷
- *Sia gli uomini e persino le donne in un momento della loro vita si chiedono se sia il caso di rasare i capelli a zero per ridonare salute ai loro capelli.*²⁸ / *Muškarci pa čak i žene se u jednom trenutku svog života pitaju da li je prikladno da se ošišaju na nulu kako bi se popravio kvalitet kose.*
- *Svijet sporta bruji o novoj frizuri portugalskog trenera, koji je skratio sijedu kosu, najkraće što smo do sada vidjeli od njega - ošišao se na "keca".*²⁹
- *Naime, Švedanin je potpuno promijenio imidž i ošišao se "na nulu", a fotografiju s treninga je objavio na Instagramu uz opis "All in".*³⁰

Kao što možemo vidjeti iz gore navedenih prijedloga izraz koji smo analizirali na italijanskom i na bosanskom jeziku koriste se kako bi se opisale situacije u kojima se kosa ošišala ili obrijala na kratko iz različitih razloga. Ovaj izraz je čest kako u italijanskoj tako i u bosanskohercegovačkoj štampi a pri njegovoj analizi došli smo do zaključka da su i morfološki elementi od kojih je načinjen jednaki u oba jezika i da su se u oba jezika koristila ista morfološka sredstva i isti glavni broj kao jedna od sastavnica.

²⁵ https://dizionari.corriere.it/dizionario_italiano/Z/zero.shtml Pristupljeno: 10.08.2021.

²⁶ <https://wearegaylyplanet.com/beauty/come-capire-quando-e-il-momento-di-rasare-la-testa-a-zero-e-come-farlo/> Pristupljeno: 10.08.2021.

²⁷ Prevod rečenica s italijanskog na bosanski jezik uradila je autorica ovog završnog rada.

²⁸ <https://www.nuovicapelli.it/e-vero-che-rasare-i-capelli-fa-bene-perche-li-rinforza/> Pristupljeno: 10.08.2021.

²⁹ <https://www.faktor.ba/vijest/osisan-na-keca-kako-je-frizer-primorao-josea-mourinha-na-promjenu-imidza-/69960> Pristupljeno: 10.08.2021.

³⁰ <https://scsport.ba/foto-nula-zlatan-se-na-treningu-milana-pojavio-s-neprepoznatljivim-imidzom-i-sokirao-sve/> Pristupljeno: 10.08.2021.

Sljedeći izraz koji u sebi sadrži broj *nulla/nula* i koji ćemo analizirati jeste izraz *ricominciare/ripartire da zero*. Izraz *ricominciare da zero* ima sljedeće značenje: *dover ricominciare da capo, avendo perduto tutto quello che si possedeva, che si era realizzato e simili*³¹ (bos. *započeti (nešto) iz početka budući da smo izgubili sve ono što smo posjedovali ili sve ono što smo ostvarili*). I ovaj italijanski frazeološki izraz ima svoga potpunog ekvivalenta u bosanskom jeziku a on je *krenuti/početi od nule*. I u bosanskom jeziku ovaj izraz nosi u potpunosti isto značenje kakvo ima u italijanskom jeziku te se upravo zbog toga i smatra potpunim ekvivalentom ovomu izrazu. U nastavku ćemo navesti primjere upotrebe ovog izraza u italijanskoj i bosanskohercegovačkoj štampi.

- *Può capitare nella vita di sentire la necessità di **ricominciare da zero**, di ripartire da una situazione che sembra un vicolo cieco o da una via senza uscite soddisfacenti per noi stessi e per la nostra felicità.*³² / *U životu se može dogoditi da osjetimo potrebu krenuti od nule, izaći iz situacije koja se čini kao slijepa ulica ili ulica bez izlaza koji zadovoljava nas same i našu sreću.*
- *Quelli che ho incontrato qui, lungo le strade australiane, sono tutt'altro che ragazzi viziati. Vedo giovani coraggiosi, intraprendenti, che si tirano su le maniche e **ricominciavano da zero**.*³³ / *Oni koje sam sreo ovdje, duž australskih ulica, sve su samo ne poročni momci. Sretao sam hrabre i poduzetne mlade ljude koji su zasukali rukave i koji počinju od nule.*
- *On najbolje zna kakav je bio život po povratku u porušeni Odžak. Morali su se iznova kućiti, **krenuti od nule**.*³⁴
- ***Krenula sam** bukvalno **od nule**. Prvo sam radila u sobi, pa na balkonu, pa sam iznajmljivala prostor u kojem sam radila (...).*³⁵

Kao što možemo vidjeti u primjerima koje smo naveli je upotrijebljen jedan od frazeoloških izraza koji u sebi kao jednu od sastavnica sadrže broj *nulla/nula*. Iz ovih primjera možemo zaključiti kako su izraz *ricominciare da zero* i njegov ekvivalent na bosanskom *krenuti od nule* potpuni ekvivalenti i koriste se najčešće u kontekstu koji se odnosi na gubitak bogatstva ili

³¹ <https://dizionari.corriere.it/dizionario-modi-di-dire/Z/zero.shtml> Pristupljeno: 10.08.2021

³² <https://crescitaindividuale.com/benessere/ricominciare-da-zero/> Pristupljeno: 10.08.2021.

³³ <https://www.ilfattoquotidiano.it/2018/01/24/in-australia-aiuto-i-giovani-italiani-emigrati-bamboccioni-no-coraggiosi-e-intraprendenti-ricominciano-da-zero/4096149/> Pristupljeno: 10.08.2021.

³⁴ <https://avaz.ba/vijesti/bih/342554/slavlje-u-domu-odzackih-trojki-admir-enes-i-sead-za-11-rodendan-nadaju-se-mobitelima> Pristupljeno: 10.08.2021.

³⁵ <https://www.source.ba/clanak/Alen/435688/Krenula-sam-bukvalno-od-nule-Radila-sam-u-sobi-i-na-balkonu-Kako-nesto-zaradim-tako-investiram> Pristupljeno: 10.08.2021.

nasljedstva, gubitak posla ili prekid nekog sentimentalnog odnosa nakon čega se mora početi ili krenuti od nule. Upotreba i ovog izraza kao i prethodnog je jako česta i jedan je od onih izraza koji se kako u italijanskom tako i u bosanskom jeziku koriste u skoro svim kontekstima, kao što je slučaj i sa primjerima iz štampe koji se dotiču različitih tema u kojima vidimo kako bi nešto moralo biti započeto od same nule ili od samog početka kako bi se poboljšalo.

Pored dva prethodno analizirana izraza sa *nulom* spomenut ćemo i analizirati i izraz *sparare a zero*. Frazeološki izraz *sparare a zero* može imati dva značenja. Njegovo denotativno značenje je značenje koje se upotrebljava u vojnom diskursu i u tom slučaju *sparare a zero* znači *sparare con l'alzo in posizione orizzontale, come quando si spara molto da vicino* / (*bos.pucati u vodoravnom položaju kao kada se puca izbliza*). Drugo, konotativno značenje, koje nas i zanima, je *attaccare, criticare spietatamente, con molta durezza*³⁶ / (*bos.napadati ili kritikovati (koga/šta) veoma oštro*). Što se tiče ekvivalenta frazeološkome izrazu *sparare a zero* u bosanskome jeziku, on postoji ali ova dva izraza imaju nultu ekvivalentnost, tačnije predstavljaju dva izraza koja nemaju nikakvo leksičko ili semantičko podudaranje te se zbog toga pribjegava upotrebi drugih izražajnih sredstava u kreiranju ovih izraza kako bi se postigao isti smisao. Dakle, kao ekvivalent frazeološkom izrazu *sparare a zero* u bosanskome jeziku se koristi izraz *bacati drvlje i kamenja na nekoga/nešto* koji služi da iskaže isto značenje kao njegov ekvivalent.

- (...) è la dura conclusione di Francesco Rutelli, che insieme a Piero Fassino tiene una conferenza stampa a Montecitorio per **sparare a zero** sul parere del ministro Gasparri.³⁷ / (...) je oštri zaključak Francesca Rutellia koji je zajedno sa Pierom Fassiniem održao konferenciju za štampu u Montecitoriu kako bi oštro kritikovao mišljenje ministra Gasparria.
- Smatram da sada ne treba **bacati drvlje i kamenje** na selektora Sušića i igrače, već treba analizirati šta se događalo u Brazilu i rješavati probleme.³⁸

U prethodna dva primjera možemo vidjeti rečenice iz štampe u kojima je iskorišten frazeološki izraz *sparare a zero* i njegov ekvivalent na bosanskom jeziku *bacati drvlje i kamenje*. Kao što možemo vidjeti iz samih primjera kako bi se iskazalo konotativno značenje ovog izraza, a to je

³⁶ <https://dizionario.internazionale.it/parola/sparare-a-zero> Pristupljeno: 10.08.2021.

³⁷ <https://www.repubblica.it/online/economia/raiyway/reazioni/reazioni.html> Pristupljeno: 10.08.2021.

³⁸ <https://www.klix.ba/sport/nogomet/vahid-halilhodzic-za-klix-ba-ne-treba-bacati-drvlje-i-kamenje-na-safeta-susica-i-igrace/140627153> Pristupljeno: 10.08.2021.

ono koje služi za opisivanje situacija u kojima se nešto kritikuje tvorba ova dva izraza se razlikuje po upotrebi izražajnih leksičkih sredstava te se u jednom slučaju koristi glavni broj *nulla/nula* kao jedna od sastavnica ovog izraza dok se u frazeološkom izrazu na bosanskom jeziku kroz dvije imenice, imenice *drvlje i kamenje*, opisuje način na koji se neko ili nešto oštro kritikuje.

Posljednji izraz čija je sastavnica broj *nulla/nula* i koji ćemo analizirati jeste izraz *essere uno zero*. Ovaj izraz se koristi isključivo u svome figurativnom, odnosno konotativnom značenju i označava sljedeće: *essere una nullità, non valere nulla, come lo zero che da solo, quando non è associato a un'altra cifra, non ha nessun valore numerico o quantitativo*³⁹ / *biti ništa, ne vrijediti ništa kao što nula kada nije povezana sa nekom drugom cifrom nema nikakvo numeričko ili kvantitativno značenje*. Kao što iz samog značenja možemo zaključiti, ovaj izraz se koristi u slučajevima kada za neku osobu, pojavu ili predmet želimo reći da ne vrijedi. Što se tiče bosanskog jezika, i u njemu možemo pronaći izraz koji nosi isto značenje kao ovaj izraz u italijanskom jeziku. Izrazu *essere uno zero* u italijanskom jeziku ekvivalent je izraz *biti ravan nuli*. Ova dva izraza se smatraju djelomičnim ekvivalentima, tačnije pripadaju onoj vrsti izraza kod kojih postoji potpuna semantička ali ne leksička podudarnost i obrnuto. Izraz *biti ravan nuli* nosi isto značenje poput izraza *essere uno zero* budući da se i ovaj izraz koristi za opisivanje nekoga/nečega što nema skoro nikakvu vrijednost.

- *Nessuno è uno zero, tutti hanno qualcosa da dire e da fare. Ma lo scopri solo quando ti perdi.*⁴⁰ / *Niko nije nula, svi imaju nešto za reći i uraditi. Ali to shvatite tek kada se izgubite.*
- *Zapisi o takmičenjima datiraju od kraja 70-ih, a udio žena bio je ravan nuli.*⁴¹

³⁹ <https://dizionari.corriere.it/dizionario-modi-di-dire/Z/zero.shtml> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁴⁰ <https://www.revenews.it/interviste/2021/06/25/random-siamo-di-un-altro-pianeta-intervista/> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁴¹ <https://www.frontslobode.ba/vijesti/sport/146862/ultramaratonke-zene-koje-pobijaju-stereotipe> Pristupljeno: 10.08.2021.

FRAZEOLŠKI IZRAZI SA SASTAVNICOM JEDAN

Glavni broj *uno/jedan* je jedan od brojeva koji čine dio velikog broja frazeoloških izraza. U nastavku ćemo analizirati neke od tih frazeoloških izraza kao i njihove ekvivalente u bosanskom jeziku te pokazati kroz primjere njihova značenja, sličnost i razlike u izrazima između dva jezika kao i njihovu upotrebu.

Prvi izraz koji ćemo analizirati je izraz *in una parola*. To je frazeološki izraz čija je upotreba jako česta i koji se koristi svakodnevno u svim sferama života i čije je značenje: *in modo estremamente breve, conciso*⁴² / (bos. *na jako kratak, koncizan način*). Ovaj izraz ima i svoj potpuni ekvivalent u bosanskom jeziku a on je *u jednoj riječi* ili *jednom riječju*. Kako u italijanskom ovaj izraz je jako čest i u bosanskom jeziku te kao takav predstavlja jedan od izraza koji se mogu smatrati skoro ustaljenim izrazima kako u pisanom obliku tako i u usmenom. Značenje izraza *u jednoj riječi* ili *jednom riječju* je u potpunosti isto kao značenje frazeološkog izraza *in una parola* i koristi se za način na koji nešto objašnjavamo, prepričavamo ili opisujemo. U nastavku ćemo navesti nekoliko primjera upotrebe ovog izraza:

- *Il problema è la fretta, che ricerca la sintesi e così l'impiego di formule retoriche per riassumere, in una parola o frase, vicende complesse.*⁴³ / Problem je žurba koja traži sintezu a time i korištenje retoričkih formula za sažimanje, jednom riječju ili rečenicom, složenih događaja.
- *Najviše zamjeraju Musi situaciju oko penala, kada je ponovio izvođenje kaznenog udarca kojeg je Luka Bilobrk odbranio, a nakon utakmice Ivan Šubert je u jednoj riječi rekao šta misli o suđenju i penalu.*⁴⁴

Prvi frazeološki izraz koji kao jednu od sastavnica sadrži i broj *uno/jedan* koji smo analizirali je izraz *in una parola*. Ovaj izraz, kao što možemo uočiti i u primjerima koje smo naveli, i u italijanskom i u bosanskom jeziku koristi se za indiciranje da se neka situacija ili neki događaj opisao u jednoj riječi ili jednom riječju kako bi se na malo ekspresivniji način izrazilo da je neko objasnio nešto vrlo kratko i precizno.

⁴² <https://dizionario.internazionale.it/parola/in-una-parola> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁴³ <https://www.ilsole24ore.com/art/parole-semplici-che-complicano-diritto-AEGys3Q> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁴⁴ <https://sport1.oslobodjenje.ba/s1/fudbal/premijer-liga-bih/defanzivac-radnika-je-u-jednoj-rijeci-opisao-utakmicu-protiv-slobode-652754> Pristupljeno: 10.08.2021.

Sljedeći izrazi koje smo analizirali su frazeološki izraz *contare sulle dita di una mano* te njegov ekvivalent *izbrojati na prste jedne ruke*. Na primjerima iz dnevnih novina iz italijanske i bosanskohercegovačke štampe analizirali smo značenje te upotrebu navedenih izraza kako u italijanskom tako i u bosanskom jeziku.

- *I veri amici si contano sulle dita di una mano.*⁴⁵ / *Pravi prijatelji se mogu izbrojati na prste jedne ruke.*
- *Tako su se strani turisti za vrijeme naše posjete mogli izbrojati na prste jedne ruke, a gosti koji su u Mostar stigli iz drugih gradova BiH u nešto većem broju su se mogli sresti samo na Starom mostu i u njegovoj neposrednoj blizini.*⁴⁶

U prethodnim primjerima možemo vidjeti upotrebu frazeološkog izraza *contare sulle dita di una mano* i njegovog ekvivalenta na bosanskom jeziku. Ovaj izraz ima sljedeće značenje: *numero molto esiguo di cose o persone, tanto che basterebbero le dita di una mano per contarle*⁴⁷ / (*bos. toliko mali broj ljudi ili stvari da su dovoljni prsti jedne ruke da se izbroje*). Ovaj frazeološki izraz ima i svoj potpuni ekvivalent u bosanskom jeziku a on je *izbrojati na prste jedne ruke*. Oba frazeološka izraza se jako često upotrebljavaju u oba jezika i jako se često upotrebljavaju kako u italijanskoj tako i u bosanskohercegovačkoj štampi kako bi se iskazao broj osoba ili predmeta koji je toliko malen da su dovoljni prsti jedne ruke da se te osobe ili ti predmeti izbroje.

Pored prethodno analiziranih izraza analizirat ćemo i izraz *essere il numero uno*. Ovaj izraz je također jedan od frazeoloških izraza sa brojem *jedan* koji je čest u italijanskom jeziku. Značenje izraza *essere il numero uno* je *essere la persona più importante di un gruppo e simili, di solito esserne il capo*⁴⁸ / (*bos. biti najbitnija osoba u grupi ili slično, biti vođa*). Pored ovog osnovnog značenja može značiti i sljedeće: *eccellere nel proprio campo, essere considerato il migliore e quindi il primo, il più importante*⁴⁹ i koristi se kako bi se opisala osoba koja se ističe na vlastitom polju tačnije osoba koja se smatra prvom ili najbitnijom. Ovaj frazeološki izraz ima i svoj potpuni ekvivalent u bosanskom jeziku a on je *biti broj jedan*. U nastavku ćemo prikazati nekoliko primjera iz italijanske i bosanskohercegovačke štampe u kojima su upotrijebljeni ovi izrazi:

⁴⁵ <https://lamenteemeravigliosa.it/veri-amici-sulle-dita-mano/> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁴⁶ <https://avaz.ba/vijesti/bih/656942/sve-se-svelo-na-predah-uz-kafu-i-pogled-na-stari-most> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁴⁷ <https://dizionari.corriere.it/dizionario-modi-di-dire/D/dito.shtml> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁴⁸ <https://dizionari.corriere.it/dizionario-modi-di-dire/N/numero.shtml#5> Pristupljeno: 10.08.2021

⁴⁹ Ivi, pristupljeno: 10.08.2021.

- *Voglio essere il numero uno al mondo, e con lavoro e determinazione spero di riuscirci.*⁵⁰ / *Želim biti broj jedan na svijetu i nadam se da ću radom i upornošću u tome i uspjeti.*
- *Green new deal, l'obiettivo numero uno è la riduzione della burocrazia*⁵¹ / *Green new deal, cilj broj jedan za smanjenje birokratije*
- *Kao što je Njemačka za automobile, Bosna i Hercegovina može i treba biti zaštitni znak i brand broj jedan u svijetu za proizvodnju (...)*⁵²
- *Navas: Borit ću se da budem broj jedan u Real Madridu*⁵³

U navedenim primjerima možemo vidjeti da značenje izraza *essere il numero uno* kako na italijanskom tako i na bosanskom jeziku ovisi o kontekstu u kojemu se taj izraz koristi. U našim primjerima možemo vidjeti upotrebu ovog izraza u kontekstu situacija u kojima neko ili nešto ima tendenciju da bude glavni/glavno ili najbolji/najbolje kao što je slučaj u primjeru broj jedan ili u primjeru broj četiri u kojima se kroz izraze *essere il numero uno* i *biti broj jedan* izražava kako subjekat želi u nečemu da bude najbolji i da se pokaže u boljem svjetlu od ostalih. U primjerima broj dva i broj tri se ovaj izraz koristi kako bi se opisalo kako nešto, u ovim slučajevima projekat Green new deal ili država BiH, trebaju biti vodeći odnosno glavni na nekom polju.

Sljedeći izraz kojeg ćemo analizirati je izraz *fare un passo avanti*. Ovaj izraz je takođe jako čest u upotrebi u italijanskom jeziku i ima sljedeće značenje: *progredire, ottenere una piccola conquista, migliorare in qualche misura una situazione*⁵⁴ / (*bos. napredovati, pobijediti nešto/nekoga, u nekoj mjeri poboljšati neku situaciju*). Što se tiče ekvivalenta ovome izrazu, u bosanskome jeziku postoji potpuni ekvivalent koji mu odgovara a on je *napraviti korak naprijed*.

⁵⁰ <https://www.tuttomercatoweb.com/calcio-estero/psg-donnarumma-sono-venuto-qui-per-giocare-e-per-diventare-il-numero-uno-al-mondo-1574180> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁵¹ <https://ilmanifesto.it/green-new-deal-lobiettivo-numero-uno-e-la-riduzione-della-burocrazia/> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁵² <http://privrednastampa.ba/bih-moze-biti-brand-broj-jedan-u-svijetu-za-proizvodnju-namjestaja/> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁵³ <https://www.klix.ba/sport/nogomet/navas-borit-cu-se-da-budem-broj-jedan-u-real-madridu/150314049> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁵⁴ <https://dizionari.corriere.it/dizionario-modi-di-dire/P/passio.shtml#1> Pristupljeno: 10.08.2021.

- *I ragazzi **potranno fare un passo avanti** nel campo da gioco solo se ritengono che il proprio personaggio possa fare quell'azione.⁵⁵ / Djeca će moći napraviti korak naprijed u polju igre samo ako vjeruju kako bi njihova ličnost to mogla učiniti.*
- *Ovo je veliki korak za mene. Prethodno se nikada nisam odvajao od porodice i prijatelja. Pomalo je neobično, ali sam sretan. **Morao sam napraviti ovaj korak naprijed.**⁵⁶*

Prethodni primjeri iz italijanske i bosanskohercegovačke štampe su primjeri u kojima su upotrijebljeni frazeološki izrazi *fare un passo avanti* i *napraviti korak naprijed* koji predstavljaju potpune ekvivalente što možemo zaključiti i kroz primjere koje smo odabrali. Analizom primjera zaključili smo da su ova dva izraza frazeološki izrazi sa glavnim brojem *uno/jedan* koji se podudaraju kako tvorbom tako i značenjem i koji se koriste kako bi se opisale situacije u kojima se neka osoba odlučila na korak naprijed pa možda i izašla iz takozvane komfort-zone kako bi napredovala na nekom polju.

FRAZEOLOŠKI IZRAZI SA SASTAVNICOM DVA

Što se tiče broja *due/dva*, u italijanskoj frazeologiji je jako velik broj izraza koji u sebi sadrže upravo broj *due/dva*. Neki od tih izraza imaju svoje potpune ekvivalente u bosanskome jeziku dok postoje i oni izrazi koji imaju djelomične ili nulte ekvivalente u bosanskome jeziku. U nastavku ćemo navesti i analizirati nekoliko ovih izraza koji su najzanimljiviji i koji se najčešće koriste u italijanskoj ali i u bosanskohercegovačkoj frazeologiji.

U prvome dijelu analizirat ćemo tri izraza iz italijanske frazeologije sa brojem *due/dva* koji imaju svoje potpune ekvivalente u bosanskome jeziku. Prvi od tih izraza je izraz *a due passi*. Izraz *a due passi* je izraz koji smo barem jednom čuli ili pročitali a pripada frazeološkim izrazima sa numeričkom sastavnicom. Njegova upotreba je jako česta u svim kontekstima života a značenje mu je vrlo jednostavno i služi kako bi se odredila lokacija nečemu što je *dietro l'angolo* / (bos. *iza ugla*), odnosno za nešto što je jako blizu.

⁵⁵ <https://www.manitese.it/fa-un-passo-avanti> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁵⁶ <https://sport.novi.ba/clanak/121709/prelazak-u-rennes-je-korak-naprijed-u-mojoj-karijeri> Pristupljeno: 10.08.2021.

- *Il giovane, 19 anni, venerdì sera stava attraversando la strada a due passi dal ponte sul Frigido.*⁵⁷ / *Devetnaestogodišnji mladić je u petak uvečer prelazio ulicu nedaleko od mosta preko Frigida.*
- *Sono anzi proprio i portoghesi ad avere l'occasione più nitida nella prima mezz'ora, con Silva che tira alto da ottima posizione a due passi da Dommel.*⁵⁸ / *Zapravo su Portugalci oni koji su imali najbolju priliku u prvih pola sata preko Silve koji je pucao visoko iz najbolje pozicije na dva koraka od Dommel.*
- *Phoenix na dva koraka od NBA titule*⁵⁹
- *Budućnost na dva koraka od titule, Milinković: Osvojicemo prije ili kasnije, bitno je da igramo dobro*⁶⁰

Izraz *na dva koraka* kao ekvivalent izrazu *a due passi* ima istu tvorbu ali i isto značenje i njime se u bosanskome označava nešto što je u neposrednoj blizini kao što je slučaj sa izrazom *a due passi* u italijanskom jeziku. Kao jedan od izraza koji se često koriste prisutan je u velikom broju kako u italijanskoj tako i u bosanskohercegovačkoj štampi, kao što prikazuju i naši primjeri.

Naredni izraz koji ćemo analizirati je *scambiare due parole (con qualcuno)*. I ovaj je frazeološki izraz kao i prethodno pomenuti jako čest. Njegovo značenje je jako jednostavno i ovaj izraz se koristi kada želimo izraziti kako smo razgovarali odnosno razmijenili par riječi sa nekim. I ovomu italijanskom frazeološkom izrazu možemo pronaći potpuni ekvivalent u bosanskom jeziku a to je *razmijeniti par riječi*. Kao što vidimo ova dva izraza su identična i po tvorbi i po značenju u oba jezika i oba izraza se koriste kada želimo naglasiti kako smo s nekim pričali ili razmijenili par riječi. U nastavku ćemo dati nekoliko primjera i za ovaj frazeološki izraz.

- *Ha detto di essere libera e che stava bene. Abbiamo scambiato due parole, nulla più.*⁶¹ / *Rekla je da je slobodna i da se osjeća dobro. Razmijenili smo svega nekoliko riječi, ništa više.*

⁵⁷ <https://www.lanazione.it/massa-carrara/cronaca/auto-falcia-un-ragazzo-con-le-stampelle-1.6719320> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁵⁸ https://www.corrieredellospport.it/news/calcio/champions-league/2021/08/24_84772632/ Pristupljeno: 10.08.2021.

⁵⁹ <https://federalna.ba/phoenix-na-dva-koraka-od-nba-titule-n79j6> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁶⁰ <https://www.vijesti.ba/sport/fudbal/526459/buducnost-na-dva-koraka-od-titule-milinkovic-osvojicemo-prije-ili-kasnije-bitno-je-da-igramo-dobro> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁶¹ <https://www.repubblica.it/online/fatti/sgar/sgar/sgar.html> Pristupljeno: 10.08.2021.

- *Al MiMo abbiamo scambiato due parole su Mazda con il managing Director Italia della Casa giapponese.*⁶² / *U mimou smo razmijenili par riječi o Mazdi sa italijanskim upravnim direktorom japanske firme*
- *Dobri prijatelji su se srdačno pozdravili i razmijenili par riječi, a video je na svom Instagramu objavila Roma.*⁶³
- *Palestinski predsjednik Mahmud Abas i izraelski premijer Benjamin Netanyahu rukovali su se danas i razmijenili nekoliko riječi (...)*⁶⁴

U četiri primjera koja smo naveli prikazana su dva primjera upotrebe frazeološkog izraza *scambiare due parole* i dva primjera upotrebe ekvivalenta ovom frazeološkom izrazu na bosanskom jeziku *razmijeniti dvije riječi*. Iz same tvorbe ovih izraza možemo zaključiti da se radi o potpunim ekvivalentima budući da se tvore od skoro istih leksičkih sredstava. S druge strane možemo zaključiti i da je njihova upotreba ista te da se u oba jezika ovaj frazeološki izraz koristi kako bi se izrazilo da neko sa nekim razgovara.

Posljednji izraz koji u sebi sadrži glavni broj *due/dva* i koji ima svoga potpunog ekvivalenta u bosanskom jeziku jeste izraz *tra due fuochi*. Kao i dva prethodno analizirana izraza ovaj izraz je jedan od onih koji se koriste skoro svakodnevno kako u pisanoj tako i u usmenoj formi. U primjerima ćemo pokazati i to kako ovaj izraz na oba jezika u različitim kontekstima i kroz posve različite situacije ima značenje koje smo prethodno pomenuli. Kako je upotreba ovoga izraza jako česta u italijanskom jeziku, isto tako je česta i u bosanskom jeziku u svim kontekstima, što ćemo prikazati i kroz primjere upotrebe ovih izraza u italijanskoj i u bosanskohercegovačkoj štampi.

- *Del resto la loro situazione era tra due fuochi: l'immigrazione clandestina da una parte e, dall'altra, l'impossibile ritorno in Siria (...)*⁶⁵ / *Uostalom njihova situacija je bila između dvije vatre: s jedne strane tajne imigracije a s druge strane nemogući povratak u Siriju*

⁶² <https://www.automoto.it/news/roberto-pietrantonio-mazda-aiuta-i-clienti-con-promozioni-reali-e-auto-in-pronta-consegna.html> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁶³ <https://sport.avaz.ba/nogomet/670911/srdacan-pozdrav-dzeke-i-rakitica-nakon-prijateljske-utakmice?komentari> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁶⁴ <https://vijesti.ba/clanak/326968/abas-i-netanyahu-se-rukovali-na-sahrani-shimona-peresa> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁶⁵ <https://www.onuitalia.com/riccardi-santegidio-fa-bilancio-corridoi-umanitari-salvata-gente-tra-due-fuochi/> Pristupljeno: 10.08.2021.

- *Certo quest'anno ci siamo trovati tra due fuochi, a fare da intermediari fra due dei settori più feriti dalle condizioni contingenti (...)*⁶⁶ / *Naravno ove godine smo se našli između dvije vatre, djelujući kao posrednici između dva sektora koja su najviše pogodili uslovi tokom zaraze (...)*
- (...) *arapski saveznici Amerike našli su se između dvije vatre – zahtjeva supersile i zahtjeva vlastitog stanovništva.*⁶⁷
- *A SAD je na strani Izraela pa je glas BiH bio između dvije vatre. Emocija i podrška prekidu višegodišnjoj patnji palestinskog naroda koji vapi za državom i politički interes i konfrontacija sa SAD-om.*⁶⁸

Značenje koje ima ovaj izraz je sljedeće *essere in mezzo a due pericoli ugualmente gravi*⁶⁹ / (bos. *biti između dvije veoma teške opasnosti*). Pored ovoga osnovnoga značenja izraz *tra due fuochi* može značiti i sljedeće *essere costretti a scegliere tra due parti o persone ben sapendo d'inimicarsi così l'una o l'altra, o ancora essersele già inimicate entrambe e diventare quindi bersaglio unico di due nemici*⁷⁰ / (bos. *biti prisiljeni birati između dvije strane ili dvije osobe znajući dobro da ćemo tako postati neprijatelj jedne ili druge ili smo im već postali neprijatelji i tako postali jedina meta između dva neprijatelja*). Frazeološki izraz *tra due fuochi* ima svoga potpunog ekvivalenta u bosanskom jeziku a on je izraz *biti/naći se između dvije vatre* koji je isti svom ekvivalentu i po tvorbi i po značenju. U samim primjerima možemo uočiti upotrebu obaju značenja koja smo naveli u ovom slučaju u kontekstima politike, imigracije ali i sektora obrazovanja tokom korone. U svim primjerima nam je prikazano kako se neko ili nešto našao na granici između dvije krajnje opozitne stvari između kojih je morao birati.

U nastavku ćemo analizirati i jedan primjer frazeološkog izraza sa glavnim brojem *due/dva* u italijanskom jeziku za koji postoji djelomični ekvivalent u bosanskom jeziku. Samim tim što je ovaj izraz samo djelomično podjednak, njegova upotreba je dosta rjeđa od upotrebe prethodno analiziranih izraza kako u italijanskom tako i u bosanskom jeziku. Izraz koji ćemo analizirati je *fare due chiacchiere* koji se upotrebljava u situacijama kada želimo reći da smo sa nekim progovorili koju riječ, odnosno kako smo s nekim razgovarali. Osim izraza *fare due chiacchiere*

⁶⁶ <https://www.diregiovani.it/2021/05/21/391299-le-sorelle-macaluso-chiudo-la-rassegna-artmedia-cinema-e-scuola.dg/> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁶⁷ <https://www.klix.ba/vijesti/svijet/tragicni-abbas-izmedju-dvije-vatre/091018039> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁶⁸ <https://www.klix.ba/vijesti/bih/bih-u-palestinskom-procjepu-zalimo-nevine-ali-ne-zelimo-da-nam-se-naljuti-sad/210517046> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁶⁹ <https://dizionari.corriere.it/dizionario-modi-di-dire/F/fuoco.shtml#29> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁷⁰ Ivi, Pristupljeno: 10.08.2021.

postoji i izraz *fare quattro chiacchiere* koji ima potpuno isto značenje kao svoj sinonim ali se razlikuje od njega samo po broju koji čini jedan njegov dio. Ovomu frazeološkom izrazu ekvivalent je izraz *progovoriti riječ/dvije* i taj izraz se smatra djelomičnim ekvivalentom izrazu *fare due chiacchiere* budući da u potpunosti leksički nije isti kao njegov ekvivalent.

- *Trova il tempo per fare due chiacchiere*⁷¹ / *Nađi vremena da progovoriš riječ/dvije*
- *Abbiamo fatto due chiacchiere con Ippolito Chiarello, fondatore, ma non ideatore – come ha voluto precisare nel corso della conversazione – del barbonaggio teatrale.*⁷² / *Razgovarali smo sa Ippolitom Chiarellom, utemeljiteljem ali ne idejnim tvorcem – kako je želio istaknuti u razgovoru-pozorišne pudlice.*
- *Ugodan glas tuzlanskog muzičara sa našom ekipom razmijenio je riječ-dvije o ljepotama i potencijalima naše zemlje kroz projekat "Biraj srcem, biraj BiH" koji RTV Slon trenutno provodi.*⁷³

FRAZEOLOŠKI IZRAZI SA SASTAVNICOM TRI

Sljedeći dio rada posvetit ćemo frazeološkim izrazima sa glavnim brojem *tre/tri*. Ovaj glavni broj i nije toliko česta sastavnica u frazeološkim izrazima kao što je slučaj sa tri prethodno analizirana broja. Kako je broj ovih izraza jako mal, izrazi koji se smatraju potpunim ekvivalentima ni ne postoje. Za djelomično ekvivalentne i izraze sa nultom ekvivalentnošću postoji nekoliko izraza sa brojem *tre/tri*, a neke od njih ćemo analizirati u nastavku ovog rada.

Prvi od tih izraza koji ćemo analizirati jeste poslovice *non c'è due senza tre* koja predstavlja jednu od najpoznatijih poslovice u italijanskom jeziku. Značenje ove poslovice je *un evento positivo o negativo, che si ripete almeno due volte, non può considerarsi un caso unico ed isolato, quindi è destinato a ripetersi una terza volta*⁷⁴ / (*bos. pozitivan ili negativan događaj koji se ponovio barem dva puta ne može se smatrati jedinstvenim i izolovanim slučajem te je stoga suđeno da se ponovi i treći put*). Ovaj izraz se koristi kada želimo opisati situaciju koja će nam se

⁷¹ <http://obiattivobenessere.tgcom24.it/2017/05/22/trova-il-tempo-per-fare-due-chiacchiere/> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁷² <https://www.luniversity.it/2021/04/28/due-chiacchiere-con-unidea-come-il-teatro-ri-nasce-dalle-strade01/> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁷³ <https://www.rtvslon.ba/hame-nalic-volite-svoje-je-smo-najbolji/> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁷⁴ <https://www.scuolissima.com/2016/04/non-ce-due-senza-tre.html> Pristupljeno: 10.08.2021.

zasigurno ponoviti i treći put budući da se ponovila već dva puta i da nam je taj treći put kada se ponovi događaj potvrda dva prethodna dva puta kada se taj isti događaj desio. Ova poslovice u bosanskom jeziku ima svoj djelomični ekvivalent a taj izraz je *šta se dogodi jednom dogodit će se i drugi put*. Kao što možemo vidjeti, značenje ova dva izraza je u potpunosti isto ali se u jednome izrazu koriste brojevi *jedan* i *dva* dok se u drugome koriste brojevi *dva/due* i *tri/tre* koji služe upravo kako bi se istaklo da se nešto što se desilo jedanput može desiti i dvaputa ili triputa. U nastavku ćemo navesti primjere upotrebe ovih izraza.

- *FOCUS - Fiorentina, non c'è due senza tre: una dinastia nella Primavera Tim Cup*⁷⁵ / *FOCUS – Fiorentina, što se dogodi jednom dogodit će se i drugi put: dinastija u Proljetnom Tim Cupu*
- *Porodično nasilje: "Ako se dogodi jednom, dogodit će se opet"*⁷⁶

U primjeru iz italijanske štampe vidimo upotrebu izreke *non c'è due senza tre* u sportskom kontekstu i u značenju da se vjerovatno nakon serije Fiorentine od dvije pobjede desila i treća pobjeda što je prema ovoj pobjedi uzročno posljedično. U primjeru iz bosanskohercegovačke štampe se radi o istom značenju i istom načinu upotrebe ovog izraza samo u drugom kontekstu.

I drugi izraz koji ćemo analizirati je poslovice koja kao jedan od elemenata sadrži i broj *tri*. Poslovice *chi fa da sé fa per tre* poznata u italijanskom jeziku koristi se skoro svakodnevno u različitim kontekstima. Značenje ove poslovice je sljedeće *quando una persona intraprende da sola un'attività, può riuscire a farla meglio di quanto potrebbe fare se coinvolgesse altre persone*⁷⁷ / (bos. kada neko preuzima sam nešto onda može to učiniti bolje nego što bi učinio ukoliko se uključe i druge osobe). Ova poslovice se koristi kako bi se opisale situacije u kojima je bolje pozabaviti se nečim sam kako bi se nešto uspješnije obavilo nego uz pomoć drugih soba. U nastavku ćemo navesti primjer iz italijanske štampe u kojem je upotrijebljen analizirani izraz.

⁷⁵ <https://www.mondoprimavera.com/news/214577876486/focus-fiorentina-non-c-039-egrave-due-senza-tre-una-dinastia-nella-primavera-tim-cup> Pristupljeno; 10.08.2021.

⁷⁶ <https://www.dw.com/hr/obiteljsko-nasilje-ako-se-dogodi-jednom-dogodit-%C4%87e-se-opet/a-39769953> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁷⁷ <https://dettieproverbi.it/proverbi/italia/chi-fa-da-se-fa-per-tre/> Pristupljeno: 10.08.2021.

- (...) *la strategia economica per l'Unione degli Anni Dieci del XXI secolo, s'ispiri più a "chi fa da sé fa per tre" che a "l'unione fa la forza"(...)*⁷⁸ / *ekonomska strategija za Uniju 1910-ih 21.og stoljeća više je inspirisana onim "uzdaj se u se i u svoje kljuse" nego onim "u jedinstvu je snaga" (...)*

Po našem mišljenju, što se tiče ove poslovice ona ima dva ekvivalenta u bosanskome jeziku, a oni su *ko radi ne boji se gladi* i *uzdaj se u se i u svoje kljuse*. Ova dva izraza su kako vidimo posve različito koncipirani od njihovog ekvivalenta u italijanskoj frazeologiji. Samojoj poslovisci na italijanskom jeziku odgovaraju dvije posve različito leksički strukturirane poslovice čije značenje međutim ne odstupa od značenja koje ima njihov ekvivalent u bosanskom jeziku. U nastavku ćemo navesti primjere u kojima se koriste ove dvije poslovice u bosanskohercegovačkoj štampi i sa kojima se želi na ekspresivniji način opisati kako je neko urađivši nešto sam uspio u tome bolje nego da je za to tražio pomoć drugih.

- ***Ko radi ne boji se gladi***: *Igor Dodik dobio posao "boli glava", garant Milorad s tim nema ništa*⁷⁹
- *Računajte na nas ili, što bi naši stariji rekli, "uzdaj se u se i u svoje kljuse"*⁸⁰

FRAZEOLŠKI IZRAZI SA SASTAVNICOM ČETIRI

Naredni izrazi koje ćemo analizirati su izrazi koji u sebi kao jednu od sastavnica imaju glavni broj *quattro*/četiri. Kao i prethodno analizirani brojevi i ovaj broj čini dio velikog broja frazeoloških izraza kako u italijanskom tako i u bosanskom jeziku. U ovome dijelu rada ćemo analizirati nekoliko ovih izraza u italijanskom jeziku i usporediti ih sa njihovim ekvivalentima u bosanskom jeziku.

Prvi od izraza koji ćemo analizirati je (*chiuso*) *tra le quattro mura*. Izraz (*chiuso*) *tra le quattro mura* jedan je od frazeoloških izraza koji sadrži broj *quattro*/četiri koji se upotrebljava jako često.

⁷⁸ <https://www.affarinternazionali.it/2010/03/europa-2020-chi-fa-da-se-fa-per-tre/> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁷⁹ <https://raport.ba/ko-radi-ne-boji-se-gladi-igor-dodik-dobio-posao-boli-glava-garant-milorad-s-tim-nema-nista/> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁸⁰ https://www.slobodnabosna.ba/vijest/190886/alka_vuica_objavom_o_vakcinama_pokrenula_komentare_jugoslavij_a_je_u_sedam_dana_vakcinisala_20_miliona_stanovnika_a_europa_ne_racunajte_na_nju.html Pristupljeno: 10.08.2021.

Koristi se u svim kontekstima i ima sljedeće značenje: *essere costretto a restare in casa o in altro luogo*⁸¹ / (*bos. biti prisiljen ostati u kući ili na nekom drugom mjestu*). Kao što možemo zaključiti iz samog značenja, ovaj izraz se koristi kada želimo opisati situacije u kojima je neka osoba primorana da ostane u nekoj prostoriji sama. Izraz *chiuso tra le quattro mura* u bosanskom jeziku ima svoga potpunog ekvivalenta u izrazu *zatvoren između četiri zida*. Budući da se radi o dva potpuno ekvivalentna frazeološka izraza njihova značenja su ista na oba jezika kao i situacije u kojima se ovi izrazi koriste. U nastavku ćemo navesti nekoliko primjera upotrebe ovih izraza u italijanskoj i u bosanskohercegovačkoj štampi.

- *Chiusi tra quattro mura o in piazza, torneremo mai in classe?*⁸² / *Zatvoreni među četiri zida ili na trgu, hoćemo li se ikada vratiti na nastavu?*
- (...) *vogliamo portare in piazza quello che di solito è chiuso tra le quattro mura di casa.*⁸³ / (...) *želimo iznijeti na ulice ono što je obično sakriveno između četiri zida.*

U ova dva primjera iz italijanske štampe nalazimo upotrebu izraza *chiudere tra le quattro mura* koji se koristi kako bi se opisale situacije u kojima se opisuje da je neko ili nešto bio zatvoren između četiri zida. Prvi primjer se odnosi na učenike odnosno način školovanja tokom trajanja vandrednog stanja uzrokovanog korona virusom i opisuje se njihova situacija u kojoj su bili zatvoreni između četiri zida duži period dok se u drugom primjeru odnosi na LGBT populaciju koja je u situaciji da se krije među četiri zida i koja je paradom željela doprinijeti rješavanju te situacije.

- *Zbog svih građana BiH koji su u martu ove godine bili zatvoreni među četiri zida (...)*⁸⁴
- *Zbog pandemije koronavirusa one su zatvorene među četiri zida (...)*⁸⁵

⁸¹ <https://www.treccani.it/vocabolario/quattro/> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁸² <https://messengeroveneto.gelocal.it/udine/cronaca/2021/01/20/news/chiusi-tra-quattro-mura-o-in-piazza-torneremo-mai-in-classe-1.39799742> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁸³ <https://www.balcanicaucaso.org/aree/Bosnia-Erzegovina/Sarajevo-e-LGBT-resistenza-dal-margine-212349> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁸⁴ <https://avaz.ba/vijesti/kolumne/611278/nema-halala> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁸⁵ <https://tuzlainfo.ba/index.php/novosti/item/21909-prvi-put-poslije-24-godine-majke-i-zene-srebrenice-nisu-izasle-na-protestnu-setnju-u-tuzli/> Pristupljeno: 10.08.2021.

U primjerima koje smo izabrali za analizu iz bosanskohercegovačke štampe izraz *biti zatvoren između četiri zida* se koristi pri opisanju stanja izazvanog korona situacijom u kojem je narod bio zatvoren i bio osuđen na karantin. Ovaj izraz je jako često korišten u bosanskohercegovačkoj štampi u prethodne dvije godine budući da je situacija bila takva da je skoro cijeli svijet bio zatvoren između četiri zida duži period.

Naredni izraz koji ćemo analizirati je izraz (*parlare*) *a quattr'occhi*. Kao i prethodno analizirani izraz i ovaj je veoma poznat i koristi se kako u pisanoj tako i u usmenoj formi. Kako i u drugim vrstama tekstova ovaj izraz je čest i u tekstovima iz štampe u kojima se koristi kako bi na konotativan način dočarao neki tajni razgovor, dogovor i slično. Značenje izraza *a quattr'occhi* je *senza testimoni, in confidenza*^{86/} (*bos. bez svjedoka ili u povjerenju*) i koristi se kada želimo obaviti neki razgovor u povjerenju samo sa jednom osobom bez prisustva drugih. U navedenim primjerima se u kontekstu rijaliti programa i u sportskom kontekstu, koristi ovaj frazeološki izraz kako bi se opisale upravo situacije u kojima osobe moraju obaviti tajni razgovor po nekom pitanju.

- "Grande Fratello Vip", Jeremias a Ignazio: "**Parleremo a quattrocchi**"⁸⁷ / "Veliki Brat Vip", Jeremias Ignaziu: "Razgovarat ćemo u četiri oka"
- *Poi c'è stato un lungo colloquio a quattr'occhi con Ancelotti (...)*⁸⁸ / *Potom je uslijedio dugi razgovor u četiri oka sa Ancelottijem (...)*

Ekvivalent frazeološkom izrazu *a quattr'occhi* u bosanskom jeziku postoji i radi se o potpunom ekvivalentu a to je izraz *u četiri oka*. Frazeološki izraz *u četiri oka* ima isto značenje poput njegovog ekvivalenta te se i njega koristi u istom kontekstu u kojemu se koristi izraz *a quattr'occhi*.

- *Nažalost kriza se koristi kao izgovor za nezakonite direktne dogovore u četiri oka (...)*⁸⁹

⁸⁶ https://dizionari.corriere.it/dizionario_italiano/Q/quattrocchi.shtml Pristupljeno: 10.08.2021.

⁸⁷ <https://www.tgcom24.mediaset.it/televisione/speciale-grande-fratello-vip-2017/-grande-fratello-vip-jeremias-a-ignazio-parleremo-a-quattrocchi-3107384-201702a.shtml> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁸⁸ <https://www.ilnapolionline.com/2019/10/04/ancelotti-insigne-a-castelvolturmo-il-chiarimento-a-quattrocchi/> Pristupljeno: 10.08.2021

- *Ramon Rodriguez, poznatiji kao Monchi, obavio je razgovor sa Edinom Džekom i to u četiri oka.*⁹⁰

Naredni izraz koji ćemo analizirati je *prendere il coraggio a quattro mani*. Ovaj izraz je jedan od onih koji se i ne koriste toliko često kao prethodna dva ali koji je bez obzira na to poznat kao i prethodna dva izraza. Izrazom *prendere il coraggio a quattro mani* se želi izraziti sljedeće: *farsi forza e passare all'azione*⁹¹ / (bos. *skupiti snagu i krenuti u akciju*). Kao što samo značenje kaže, koristi se kada želimo reći da neko treba uzeti stvar u svoje ruke i nešto riješiti. Što se tiče ekvivalenta ovome frazeološkom izrazu u bosanskom jeziku on postoji i radi se o djelomičnom ekvivalentu budući da nisu tvoreni od istih leksičkih elemenata ali da imaju isto značenje. Izraz koji je ekvivalent izrazu *prendere il coraggio a quattro mani* jeste *uzeti stvar u svoje ruke* i iako različite tvorbe nosi isto značenje kakvo nosi i njegov ekvivalent na italijanskom jeziku. Iako nije jedan od poznatijih frazeoloških izraza sa brojem *četiri* i ovaj izraz se koristi jako često u različitim kontekstima što se može vidjeti i u sljedećim primjerima koje ćemo navesti.

- (...) *che hanno subito abusi ai concorsi ma che hanno deciso di prendere il coraggio a quattro mani e di denunciare tutto, suscitando sentenze amministrative favorevoli (...)*⁹² / (...) *koji su zlostavljani na konkursima ali su odlučili uzeti stvar u svoje ruke i prijaviti sve izazavši tako povoljne upravne presude (...)*
- *Se la situazione di Reggello è così grave e la soglia è stata superata di gran lunga, allora bisognava prendere il coraggio a quattro mani e farci diventare zona rossa.*⁹³ / *Ako je situacija u Reggellu tako teška i ako je prag zaraženih odavno premašen onda je trebalo uzeti stvar u svoje ruke i učiniti da postanemo crvena zona*

⁸⁹ https://www.slobodnabosna.ba/vijest/151346/u_chetiri_oka_bez_svjedoka_kako_je_cijena_pokretne_bolnice_uveca_na_700_000_km.html Pristupljeno: 10.08.2021.

⁹⁰ <https://sportske.ba/monchi-razgovarao-sa-dzekom-u-cetiri-oka/> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁹¹ <https://dizionario.internazionale.it/parola/prendere-il-coraggio-a-quattro-mani> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁹² <https://www.trasparenzaemero.org/post/uni-salerno-il-concorso-da-ordinario-in-filosofia-morale-al-dispac-e-il-caso-del-professore-adorno> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁹³ <https://valdarnopost.it/edizioni-locali/scuole-chiuse-l-assessore-alla-cultura-bartolini-come-sempre-a-pagare-sono-bambini-e-famiglie-io-avrei-fatto-scelte-diverse/> Pristupljeno: 10.08.2021.

- *Gradonačelnik Zenice, Fuad Kasumović, zaprijetio je da će uzeti stvar u svoje ruke, ako policija ne počne da radi svoj posao!*⁹⁴
- *Svemu je prethodio oštrij prekršaj Đorđa Ćosića na Krsti Velkoskom nakon čega je nastala velika gužva, a stvari u svoje ruke je potom uzeo Irfan Peljto i smirio igrače oba tima.*⁹⁵

Što se tiče primjera koje smo odabrali za ovaj frazeološki izraz svi prikazuju kako se koriste izrazi *prendere il coraggio a quattro mani* i *uzeti stvar u svoje ruke*. Kroz ponuđene primjere sa ovim frazeološkim izrazima opisuju se situacije u kojima je neka osoba preduzela neki potez ili skupila hrabrost kako bi se krenulo u neku akciju i poduzelo nešto konkretno.

U nastavku ćemo analizirati i dva izraza koja u bosanskome jeziku imaju svoje nulte ekvivalente odnosno one izraze koji se razlikuju i leksički i semantički i pri čijoj se tvorbi moralo pribjeći korištenju drugih izražajnih sredstava kako bi se iskazalo isto preneseno značenje. Prvi od ovih izraza koje ćemo analizirati je *gridare ai quattro venti*. Ovaj izraz je veoma interesantan za analizu i značenje mu se veže uz velika četiri vjetra koja pušu sa četiri glavne strane svijeta. *Gridare ai quattro venti* znači *divulgare largamente una notizia, detto soprattutto di qualcosa che sarebbe meglio non divenisse di dominio pubblico o anche tradire un segreto, una confidenza e simili*⁹⁶ / (bos. *naširoko i nadaleko razglasiti neku vijest koju je bolje zadržati u tajnosti ili takođe odati neku tajnu, nešto rečeno u povjerenju i slično*). Ovaj izraz ima ekvivalenta u bosanskom jeziku ali se radi o ekvivalentu u čijoj su se tvorbi koristila druga izražajna sredstva. Tako za ono što razglasimo naširoko i nadaleko u bosanskom jeziku koristimo izraz *razglasiti (nešto) na sva usta ili udarati na sva zvana*. Upotreba ovih dvaju izraza je česta naročito u govornom jeziku a u nastavku ćemo navesti neke primjere iz italijanske i bosanskohercegovačke štampe u kojima su upotrijebljeni ovi frazeološki izrazi.

- *Se ci fosse bisogno di prove per dire (ma sarebbe meglio **gridare ai quattro venti**, fino alle orecchie dei ministri competenti) che le donne italiane vivono quotidianamente la discriminazione*

⁹⁴ <https://depo.ba/clanak/217451/fuad-kasumovic-prijeti-da-ce-uzeti-stvar-u-svoje-ruke-ako-policija-ne-reaguje-branit-cu-se-vlastitim-oruzjem> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁹⁵ <https://sport1.oslobodjenje.ba/s1/fudbal/kup-bih/kapiteni-ozbiljno-zakuhali-varnice-u-finisu-prvog-dijela-peljto-morao-uzeti-stvari-u-svoje-ruke-659776> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁹⁶ <https://dizionari.corriere.it/dizionario-modi-di-dire/V/vento.shtml#10> Pristupljeno: 10.08.2021

(...)⁹⁷ / *Da postoji potreba da se kaže (ili bolje rečeno udari na sva zvona sve do ušiju odgovornih ministara) da žene u Italiji svakodnevno doživljaju diskriminaciju (...)*

- *I na sva zvona udarati kako je baš taj kandidat demokratski izabran za kandidata je fakat šega.*⁹⁸

Posljednji frazeološki izraz sa brojem *quattro* / četiri koji ćemo analizirati je *in quattro e quattr'otto*. Značenje izraza *in quattro e quattr'otto* je *in pochissimo tempo, in un attimo*⁹⁹ / (bos. za kratko vrijeme, za trenutak). Ovaj izraz se najčešće koristi za opisivanje neke radnje ili situacije koju smo obavili jako brzo. Za izraz *in quattro e quattr'otto* postoji nulti ekvivalent u bosanskom jeziku a on je frazeološki izraz *za tren oka* čije su značenje i upotreba isti kao značenje i upotreba njegovog ekvivalenta na italijanskom jeziku. Ovaj izraz se često koristi i u štampi, što ćemo prikazati i u našim primjerima.

- *Problemi di incastro che non si possono risolvere in quattro e quattr'otto*¹⁰⁰ / *Prepleteni problemi koji se ne mogu riješiti u tren oka*
- *Da budem precizniji, mogu prodati Pogbu već sutra u trenu oka u PSG ili City.*¹⁰¹

U ova dva primjera koje smo odabrali za analizu možemo uočiti upotrebu prethodno analiziranog izraza koji se koristi kako bi se opisale situacije koje se mogu ili ne mogu obaviti veoma brzo i u kratkom vremenskom roku .

FRAZEOLOŠKI IZRAZI SA SASTAVNICAMA PET I ŠEST

U ovome dijelu rada osvrnut ćemo se na frazeološke izraze u italijanskom i bosanskom jeziku koji u sebi sadrže glavne brojeve *cinque/pet* i *sei/šest*. Za razliku od prethodno analiziranih

⁹⁷ <https://www.ilfattoquotidiano.it/2011/12/10/tempo-libero-delle-donne-stirare-cucinare-lavare/176515/>
Pristupljeno: 10.08.2021.

⁹⁸ <https://www.fokus.ba/vijesti/bih/bespostedna-borba-komsic-bi-nakon-osam-godina-velikog-nista-opet-u-fotelju/1121306/> Pristupljeno: 10.08.2021.

⁹⁹ <https://dizionario.internazionale.it/parola/in-quattro-e-quattrotto> Pristupljeno: 10.08.2021.

¹⁰⁰ <https://www.lescienze.it/archivio/articoli/1980/02/01/news/problemi-di-incastro-che-non-si-possono-risolvere-in-quattro-e-quattr-otto-542137/> Pristupljeno: 10.08.2021.

¹⁰¹ <https://sportport.ba/fudbal/quotpogbu-mogu-za-tren-oka-prodati-cityju-ili-psg-uquot/155968> Pristupljeno: 10.08.2021.

brojeva ova dva broja se rijetko koriste u tvorbi frazeoloških izraza u oba jezika. Glavni broj *cinque/pet* čini dio svega jednog frazeološkog izraza dok broj *sei/šest* nije zastupljen niti u jednom izrazu kako u italijanskom tako i u bosanskom jeziku, što smo zaključili istražujući frazeološke rječnike oba jezika u kojima se osim dole navedenog izraza ne može pronaći nijedan izraz koji u sebi kao jednu od sastavnica ima brojeve *pet* ili *šest*.

Dakle, u ovom dijelu rada ćemo se osvrnuti na analizu jedinog frazeološkog izraza sa brojem *pet* a to je *avere (propri) cinque minuti*. Ovaj izraz može imati dva značenja i može se upotrebljavati u situacijama kada želimo izraziti da neko ima svojih pet minuta da se pokaže u nečemu u čemu je dobar ili sa druge strane može da se koristi u situacijama kada neka osoba pobijesni na trenutak. Izraz *avere (propri) cinque minuti* ima svoj potpuni ekvivalent u bosanskom jeziku a taj ekvivalent je izraz *imati svojih pet minuta* i koristi se u istim situacijama kao što je slučaj sa njegovim ekvivalentom u italijanskom jeziku. Upotreba ovih dvaju izraza i nije toliko česta te je stoga bilo jako teško pronaći primjere za ovaj frazeološki izraz u italijanskoj i u bosanskohercegovačkoj štampi te ih nismo ni uspjeli pronaći u korpusu koji smo analizirali tokom našeg rada.

FRAZEOLOŠKI IZRAZI SA SASTAVNICAMA *SEDAM*, *OSAM* I *DEVET*

Naredni dio rada odnosi se na analizu frazeoloških izraza sa brojevima *sette/sedam*, *otto osam* i *nove/devet*. Od ova tri broja samo je broj *sette/sedam* jedan od brojeva koji se mogu pronaći u nekim od frazeoloških izraza u italijanskom jeziku te će se stoga ovaj dio rada odnositi na analizu izraza sa pomenutim brojem.

U prvom dijelu ćemo analizirati frazeološki izraz u italijanskom jeziku koji sadrži u sebi broj *sette/sedam* i za koji postoji djelomični ekvivalenti u bosanskom jeziku. Izraz kojeg smo odabrali za analizirati je *avere sette spiriti come i gatti*. Ovaj izraz se koristi jako često u italijanskom jeziku i predstavlja jedan od najpoznatijih italijanskih frazeoloških izraza sa ovim brojem u italijanskom jeziku. Sa izrazom *avere sette spiriti come i gatti* želi se izraziti *essere vitali e resistenti*¹⁰² / (*bos. biti vitalan i otporan*). Ekvivalent izrazu *avere sette spiriti come i gatti* jeste

¹⁰² <https://dizionari.repubblica.it/Italiano/S/sette.html> Pristupljeno: 10.08.2021.

frazeološki izraz *imati devet života kao mačka* u bosanskom jeziku. Upotreba ovih dvaju izraza je ista i oba se koriste kako bi se opisalo kako je neka osoba vitalna i otporna do te mjere da ima devet života. Ono što je zanimljivo za ova dva djelomično ekvivalentna frazeološka izraza jeste činjenica da se u oba izraza kao jedna od sastavnica koristi neki od glavnih brojeva, u slučaju ovih frazeoloških izraza glavni brojevi *sette/sedam* i *nove/devet*. Kao jedan od poznatijih izraza sa ovim brojem ovaj izraz je čest u italijanskoj štampi kao i njegov ekvivalent u bosanskohercegovačkoj štampi što se može vidjeti u sljedećim primjerima.

- *Ci sono rimasto 7 giorni, credo per questo di avere 7 vite, come i gatti.*¹⁰³ / *Ostao sam sedam dana zato vjerujem da imam devet života kao mačke.*
- *Moj brat je mačka sa devet života i niko mu ništa ne može.*¹⁰⁴

Što se tiče navedenih primjera koje smo odabrali iz italijanske i bosanskohercegovačke štampe, u njima možemo na najbolji način uočiti značenje kao i upotrebu frazeoloških izraza *avere sette vite come i gatti* i *imati devet života kao mačka* kojima se u oba primjera želi pokazati kako je neko otporan i vitalan toliko da se čini da ima devet života kao mačka. Prema bosanskom vjerovanju mačka može da živi toliko dugo i može da preživi više nesreća jer po tom vjerovanju ima devet života. S druge strane, vitalnost mačaka se prema italijanskom vjerovanju prikazuje kroz sedam života koje one imaju.

Naredni izraz sa brojem *sedam* koji ćemo analizirati je izraz *sudare sette camicie*. Ovaj izraz je takođe jako čest frazeološki izraz sa brojem *sedam* u italijanskom jeziku. Značenje izraza *sudare sette camicie* je *faticare moltissimo*¹⁰⁵ / (*bos. namučiti se mnogo*). Kao što iz samog značenja možemo zaključiti, ovaj izraz se koristi kako bi se opisale situacije u kojima se neka osoba jako puno namučila kako bi postigla određeni cilj. Ovaj smo izraz izabrali za analizu budući da za njega postoji nulti ekvivalent u bosanskom jeziku. Taj nulti ekvivalent je izraz *boriti se rukama i nogama* koji služi da se opiše isto ono što opisuje i njegov ekvivalent u italijanskom jeziku. U nastavku ćemo navesti primjere upotrebe ovih izraza u italijanskoj i bosanskohercegovačkoj štampi.

¹⁰³ <https://www.ilsussidiario.net/news/aka7even-in-coma-a-7-anni-per-un-virus-al-cervelletto-il-risveglio-un-miracolo/2213794/> Pristupljeno: 10.08.2021.

¹⁰⁴ <https://sport.novi.ba/clanak/178254/zoran-mamic-moj-brat-je-macka-sa-devet-zivota-ne-mogu-mu-nista> Pristupljeno: 10.08.2021.

¹⁰⁵ <https://dizionario.internazionale.it/parola/sudare-sette-camicie> Pristupljeno: 10.08.2021.

- *La Virtus deve sudare sette camicie per superare Treviso in gara-2*¹⁰⁶ / *Virtus se mora namučiti kako bi pobijedio Treviso u drugoj utakmici*
- *La Juventus non giocherà soltanto contro undici giocatori, ma contro tutta la nostra gente - ha spiegato il serbo - e dovranno sudare sette camicie per batterci.*¹⁰⁷ / *Juventus neće samo igrati protiv jedanaest igrača nego protiv našeg cijelog naroda – objasnio je Srbin – i morat će se boriti i rukama i nogama kako bi nas pobijedili.*
- *Sad je problem što Amar hoće svoj novac da vrati. Da, vratit će ih. **Borit će se rukama i nogama da ih vrati.***¹⁰⁸
- *"**Borit ćemo se protiv toga rukama i nogama**", kazao je.*¹⁰⁹

U primjerima koje smo analizirali možemo uočiti upotrebu dvaju prethodno pomenutih izraza u kojima možemo uočiti da se razlika između ova dva izraza ogleda u izražajnim sredstvima koja su korištena pri njihovoj tvorbi ali i jednim i drugim izrazom se na konotativan način naglašava težak put neke osobe na putu ka uspjehu. U frazeološkom izrazu na italijanskom jeziku *sudare sette camicie* uz upotrebu imenice *camicia* / *košulja*, glagola *sudare* / *znojiti se* i broja *sette* / *sedam* kreiran je frazeološki izraz kojim se želi prikazati da je radnja koju je subjekat morao izvršiti toliko teška da je obavljajući je ta osoba morala sedam puta da promijeni košulju jer se od tog mukotrpnog rada oznojila. S druge strane, u ekvivalentu ovome izrazu se koristi glagol *boriti se* te imenice *ruke* i *noge* kako bi se opisalo isto što se opisuje ovim frazeološkim izrazom na italijanskom jeziku tačnije mukotrpan put koji je neka osoba prešla, prelazi ili mora preći kako bi ostvarila neki cilj.

¹⁰⁶ <https://www.superbasket.it/2021/05/14/la-virtus-deve-sudare-sette-camicie-per-superare-treviso-in-gara-2/>
Pristupljeno: 10.08.2021.

¹⁰⁷ <https://www.udineseblog.it/articolo/notizie-dalle-altre-squadre/mihajlovic-la-juve-dovra-sudare-sette-camicie/12/206270> Pristupljeno: 10.08.2021.

¹⁰⁸ <https://sportske.ba/osim-i-rukama-i-nogama-cu-se-boriti-za-svoj-novac/> Pristupljeno: 10.08.2021.

¹⁰⁹ <https://www.slobodnabosna.ba/vijest/70692/trump-bi-da-udovolji-i-demokratima-skoro-2-milijuna-ilegalnih-i-migranata-dobit-ce-americhko-drzavljanstvo.h> Pristupljeno: 10.08.2021.

FRAZEOLŠKI IZRAZI SA SASTAVNICOM *DESET*

Posljednji glavni broj koji ćemo analizirati u ovom dijelu rada je broj *dieci/deset*. Broj *dieci/deset* ne čini dio velikog broja frazeoloških izraza te će se stoga naša analiza u ovom dijelu svesti na jedan frazeološki izraz i njegov ekvivalent. Izraz koji smo odlučili analizirati jeste *per dieci* koji se koristi kako bi se naznačilo kako se neka radnja vrši jako intenzivno. Ovaj izraz nije jedan od poznatijih frazeoloških izraza čija je sastavnica broj ali se koristi upravo uz pojedine glagole kako bi se opisalo upravo to da je neko unio ogromne količine truda da bi nešto uradio. Ekvivalent ovom izrazu u bosanskom jeziku je izraz *sve u šesnaest* koji ima upravo isto značenje kakvo ima i njegov ekvivalent na italijanskom jeziku i koristi se pri opisivanju istih situacija. Ono što je interesantno pomenuti kod analize ovog izraza jeste da postoji sličan izraz u bosanskom jeziku u kojemu je umjesto broja *deset* upotrijebljen broj *pet* ali koji ima isto značenje kao izraz na italijanskom jeziku koji smo analizirali te se može smatrati djelomičnim ekvivalentom ovoga izraza. Izraz *jesti, vikati ili raditi za petoricu* je izraz koji po značenju može odgovarati izrazu (*lavorare/mangiare/gridare*) *per dieci* jer se isti koristi kako bi se opisalo kako se jedna osoba namučila i uradila veliku količinu posla. Upotreba ovih izraza nije toliko česta ni u italijanskoj štampi ni u bosanskohercegovačkoj štampi te je stoga bilo jako teško pronaći primjere za ove izraze u našem korpusu. U nastavku ćemo navesti jedan primjer koji smo našli kako bismo prikazali kako se radi o značenju koje smo i naveli u našoj analizi.

- *Spava, Aca, sve u šesnaest.*¹¹⁰

Kroz ovaj primjer je zapravo pokazano značenje samog izraza *sve u šesnaest* i isti služi kako bi se opisalo da je pomenuti subjekt uložio sve napore u radnju koju obavlja a ona je spavanje.

¹¹⁰ https://www.slobodna-bosna.ba/vijest/152898/coraxov_kutak_evo_sta_vuchic_sanja.html Pristupljeno: 10.08.2021.

FRAZEOLŠKI IZRAZI KOJI U SEBI KAO SASTAVNICU SADRŽE NEKI DVOCIFRENI GLAVNI BROJ

U narednom dijelu ovog rada bavit ćemo se analizom frazeoloških izraza u kojima jedan dio čine neki od dvocifrenih glavnih brojeva. Ovih izraza nema toliko puno, ali smo se odlučili da analiziramo neke od njih koji su najpoznatiji i najviše se koriste kako u italijanskoj tako i u bosanskohercegovačkoj frazeologiji. U ovom dijelu ćemo analizirati tri izraza iz italijanske frazeologije koji u sebi sadrže neki od dvocifrenih glavnih brojeva i koji imaju svoje nulte ekvivalente u bosanskohercegovačkoj frazeologiji.

Prvi od izraza koji ćemo analizirati je *a ventiquattro carati* koji se kao što možemo vidjeti tvori od glavnog broja *dvadesetčetiri / ventiquattro* i imenice *karat / carato*. Značenje ovog frazeološkog izraza je *di oro purissimo, di ottima qualità*¹¹¹ / (bos. od čistog zlata ili najbolje kvalitete). Što se tiče ovog izraza u italijanskom se jeziku on najčešće koristi u denotativnom značenju upravo kako bi se opisala kvaliteta zlata u kojemu ima 24 karata dok drugo, konotativno značenje, možemo naći rijeđe u upotrebi. To ćemo prikazati i u narednom primjeru u kojemu ovaj izraz biva upotrijebljen u denotativnom značenju u italijanskoj štampi.

- *Che cos'è l'oro a 24 carati?*¹¹² / Šta je 24-karatno zlato?

Ekvivalent ovome izrazu u bosanskom jeziku je izraz *suho zlato*. Ovaj izraz se, za razliku od njegovog ekvivalenta u italijanskom jeziku, upotrebljava u bosanskom jeziku najčešće u konotativnom značenju kada želimo opisati kako neki predmet vrijedi jako puno. U nastavku ćemo navesti nekoliko primjera upotrebe ovoga izraza u njegovom konotativnom značenju iz bosanskohercegovačke štampe.

¹¹¹ <https://dizionario.internazionale.it/parola/a-ventiquattro-carati> Pristupljeno: 10.08.2021.

¹¹² <https://www.focus.it/cultura/curiosita/che-cose-loro-a-24-carati> Pristupljeno: 10.08.2021.

- *Nakon jahte od šest miliona, kupio brutalan auto! Ronaldova nova zvijer u bojama Juventusa! Košta kao "suho zlato" i vrijedi svakog centa*¹¹³
- *U ovim zahtjevnim vremenima (a svako je vrijeme imalo svoje zahtjeve) svaki je Prijatelj vrijedan i dobrodošao i treba ga čuvati kao suho zlato.*¹¹⁴

U dva primjera iz bosanskohercegovačke štampe možemo vidjeti upotrebu izraza u dva konteksta. U prvom primjeru se ovaj izraz koristi kako bi se opisala vrijednost nečeg materijalnog kao što je u ovom slučaju automobil, dok se u drugom primjeru ovaj izraz koristi kako bi se prijateljstvo i prijatelj kao apstraktni pojam opisali kao nešto što je najvrijednije i nešto što se treba čuvati kao nešto najvrjednije te se za opisivanje istog koristi izraz *suho zlato*.

Naredni izraz kojeg ćemo analizirati je *prendere il trentuno*. Ovaj izraz je jedan od poznatijih toskanskih frazeoloških izraza čije je značenje veoma interesantno. *Prendere il trentuno* ima sljedeće značenje *andarsene*¹¹⁵ / (*bos. napustiti, otići*). Ono što je zanimljivo a vezano je za ovaj izraz jeste njegov nastanak. Prema lingvistima koji se bave frazeologijom, ovaj veoma interesantni frazeološki izraz ima dvostruke korijene. Neki od autora tvrde da se nastanak ovog izraza veže uz zadnji, tridesetprvi dan u mjesecu u kojemu se uzima ili pokupi ono što nam treba biti plaćeno i daje se otkaz. S druge strane, autori navode da porijeklo ovog izraza potiče iz drevnog francuskog izraza *trentain* koji se koristio kako bi se opisala posebna, veoma gusta tkanina koja se koristila kako bi se šile večernje haljine. Posmatrajući ovaj drugi korijen frazeološki izraz podrazumijeva da je osoba uzela "*trentuno*" ili recimo neku vrstu jakne i otišla bez pozdrava.¹¹⁶ Kao što je bio slučaj i sa prethodnim izrazom, ni ovaj izraz nije toliko čest u upotrebi u italijanskom jeziku naročito u pisanoj formi kao ni u medijima koji čine naš korpus za ovaj rad.

- *NIKAD RIJEŠENA MISTERIJA: Selo od 2.000 ljudi nestalo bez traga*¹¹⁷

¹¹³ <https://sport.novi.ba/clanak/261385/jos-samo-malo-i-nece-imati-gdje-da-ih-parkira-nakon-jahte-od-sest-miliona-kupio-brutalan-auto-ronaldova-nova-zvijer-u-bojama-juventusa-kosta-kao-suho-zlato-i-vrijedi-svakog-centa> Pristupljeno: 10.08.2021.

¹¹⁴ <https://www.klix.ba/vijesti/bih/gala-svecanost-u-povodu-dodjele-medjunarodne-nagrade-isa-beg-ishakovic-predsjedniku-crne-gore-filipu-vujanovicu/171130142> Pristupljeno: 10.08.2021.

¹¹⁵ <https://www.dizionario-italiano.it/linguamadre/articolo.php?art=1940> Pristupljeno: 10.08.2021.

¹¹⁶ Parafrazirano sa <https://www.dizionario-italiano.it/linguamadre/articolo.php?art=1940> Pristupljeno: 10.08.2021.

¹¹⁷ <https://www.slobodnabosna.ba/vijest/183026/nikad-rijesena-misterija-selo-od-2-000-ljudi-nestalo-bez-traga.html> Pristupljeno: 10.08.2021.

- *Naime, Charlie Carver (32) i njegova djevojka Kala Brown (30) nestali su 31. augusta bez traga.*¹¹⁸

U prethodnim primjerima možemo vidjeti upotrebu izraza *nestati bez traga* koji je ekvivalent izrazu *prendere il trentuno*. Za razliku od svoga ekvivalenta ovaj izraz se češće upotrebljava u bosanskohercegovačkoj štampi kako bi se izrazilo na ekspresivniji način da je neko otišao.

Posljednji izraz koji ćemo analizirati u ovome dijelu jeste *battere il trentuno*. Izraz *battere il trentuno* sličan je izrazu *prendere il trentuno* kako po tvorbi tako i po značenju. Sa izrazom *battere il trentuno* želi se izraziti kako je neka osoba pobjegla. Kao i prethodno analizirani izrazi ni ovaj frazeološki izraz se u italijanskom ne koristi tako često u svome konotativnom značenju. S druge strane nulti ekvivalent koji odgovara ovom izrazu iz bosanskog jezika jeste izraz *dati petama vjetra* koji se koristi u istom kontekstu i da izrazi isto značenje kao i njegov ekvivalent. Upotreba ovoga izraza u konotativnom značenju je nešto češća u bosanskom jeziku nego što je to slučaj sa italijanskim jezikom. U nastavku ćemo navesti primjere iz bosanskohercegovačke štampe u kojima je iskorišten ovaj frazeološki izraz kako bi se izrazilo to da je neka osoba pobjegla sa nekog mjesta.

- *Predsjednik slagao suradnicima da ide na sastanak pa dao petama vjetra i napustio zemlju*¹¹⁹
- *Ove dvije žene nemaju baš ništa zajedničko – osim istog oca Patricka, kojeg nisu nikada vidjele i koji je dao petama vjetra prije nego su se rodile.*¹²⁰

FRAZEOLOŠKI IZRAZI SA SASTAVNICAMA *STO*, *HILJADU*, *MILION* I *MILIJARDA*

U ovome dijelu rada analizirat ćemo nekoliko izraza koji u sebi sadrže kao jednu od sastavnica brojeve *cento/sto*, *mille/hiljadu*, *milione/milion* i *miliardo/milijarda*. I ovi višecifreni glavni brojevi su jako česti dijelovi frazeoloških izraza kako u italijanskom tako i u bosanskom jeziku.

¹¹⁸ <https://www.fokus.ba/magazin/par-nestao-bez-traga-a-mladicev-facebook-profil-iznenada-ozivio/498062/>
Pristupljeno: 10.08.2021.

¹¹⁹ <https://www.dnevnik.ba/dogadaji/predsjednik-slagao-suradnicima-da-ide-na-sastanak-pa-dao-petama-vjetra-i-napustio-zemlju> Pristupljeno: 10.08.2021.

¹²⁰ <https://www.klix.ba/magazin/kultura/dva-nova-filma-od-cetvrtka-u-sarajevskom-cinema-cityju/170417032>
Pristupljeno: 10.08.2021.

Prvi broj koji ćemo analizirati je broj *cento/sto* koji čini dio velikog broja frazeoloških izraza u italijanskom i u bosanskom jeziku. U prvom dijelu ćemo se osvrnuti na nekoliko tih izraza koje ćemo i analizirati kako u italijanskom tako i u bosanskom jeziku. Jedan od izraza koji ćemo analizirati je *al cento per cento*. Ovaj izraz je jedan od poznatijih izraza u italijanskom jeziku. I izraz *al cento per cento* ima dva značenja, a to su *completamente/per intero*¹²¹ / (*bos. u cijelosti*) ili *assolutamente/con piena certezza*¹²² / (*bos. zasigurno, sa potpunom sigurnošću*). Izraz *al cento per cento* se u značenju koje smo naveli koristi jako često u različitim kontekstima u italijanskom jeziku što ćemo prikazati i u dva primjera iz italijanske štampe koja su vezana za sport i koja govore kako subjekti tačnije Federer i fudbalski klub nisu dali sve od sebe kako bi postigli određeni cilj..

- *Tennis: Federer non è al cento per cento, Australian Open a rischio*¹²³ / *Tenis: Federer nije dao sto posto od sebe, Australian Open u opasnosti*
- *Non siamo ancora al cento per cento, ma la squadra è in crescita, ogni giorno di più.*¹²⁴ / *Nismo dali još uvijek sto posto ali tim raste iz dana u dan sve više.*
- *Odigrali smo dobru utakmicu, mislim da smo dali maksimum. Dali smo sto posto sebe u svakoj situaciji.*¹²⁵
- *Ispektorica Agencije za lijekove: Ne možemo biti sto posto sigurni da će "hladni lanac" biti ispoštovan.*¹²⁶

Za izraz *al cento per cento* postoji i potpuni ekvivalent u bosanskom jeziku čija upotreba nije ništa rjeđa nego upotreba njegovog ekvivalenta u italijanskom jeziku. U prvom primjeru koji smo naveli ovaj izraz se upotrebljava kako bi se opisalo kako su neke osobe dale sve od sebe pri izvršenju određenog cilja, dok se u drugom slučaju koristi da se iskaže nesigurnost po pitanju toga da li će, u ovome slučaju, hladni lanac biti ispoštovan.

¹²¹ <https://dizionario.internazionale.it/parola/al-cento-per-cento> Pristupljeno: 20.08.2021.

¹²² Ivi, Pristupljeno: 20.08.2021.

¹²³ <https://www.lastampa.it/sport/tennis/2020/12/14/news/tennis-federer-non-e-al-cento-per-cento-australian-open-a-rischio-1.39657895> Pristupljeno: 20.08.2021.

¹²⁴ <https://www.infovercelli24.it/2021/08/28/leggi-notizia/argomenti/pro-vercelli/articolo/non-siamo-al-cento-per-cento-ma-siamo-in-crescita-ogni-giorno-di-piu-1.html> Pristupljeno: 20.08.2021.

¹²⁵ <https://mondo.ba/Sport/Fudbal/a988133/Liga-Evropske-Borac-Rio-Ave-Vladan-Danilovic.html> Pristupljeno: 20.08.2021.

¹²⁶ <https://www.faktor.ba/vijest/inspektorica-agencije-za-lijekove-ne-mozemo-biti-sto-posto-sigurni-da-ce-hladni-lanac-biti-ispostovan/112191> Pristupljeno: 20.08.2021.

Naredni izraz koji ćemo analizirati a koji u sebi sadrži broj *cento/sto* jeste (*andare*) *cento all'ora*. I ovaj izraz je jedan od poznatijih izraza kako u italijanskoj tako i u bosanskohercegovačkoj frazeologiji. Izrazom (*andare*) *cento all'ora* u italijanskom jeziku se najčešće opisuju situacije u kojima se želi izraziti kako se neko kretao na veoma brz način i sa ovakvim značenjem se najčešće koristi u saobraćajnom diskursu kako bi se opisala prebrza vožnja kao što je slučaj u našem primjeru.

- (...) *finendo per andare in questo modo a più di cento all'ora*¹²⁷ / (...) *završivši tako vozeći sto na sat*.

Ekvivalent ovom izrazu u bosanskoj frazeologiji je *sto na sat* čije se značenje i upotreba donekle razlikuju od značenja i upotrebe njegovog ekvivalenta u italijanskom jeziku. U primjeru koji smo naveli u nastavku vidimo kako je iskorišten izraz kako bi se opisala situacija koja se odnosi na život ljudi u gradu tokom epidemije korona virusa koji se odvijao *sto na sat* kao da skoro nema korona virusa u ovome gradu te ljudi žive životom uživajući u njemu punim plućima. Naravno i ovaj frazeološki izraz može se koristiti u situacijama koje se odnose na saobraćaj i na brzu vožnju koja se karakteristično opisuje kao vožnja *sto na sat*.

- *Ljudi žive sto na sat, svi su nasmijani i dobro raspoloženi i nitko ne bi rekao da je u ovom gradu krenuo koronavirus.*¹²⁸

Naredni izraz koji ćemo analizirati je sa brojem *mille* / *hiljadu* a to je izraz *essere a mille miglia di qualcosa / di qualcuno*. Ovaj izraz ima značenje *essere lontanissimo*¹²⁹ / (*bos. biti jako daleko*) i koristi se kako bi se opisale situacije u kojima je neka osoba udaljena od neke druge jako puno ili u situacijama u kojima se mjeri jako velika udaljenost između dva mjesta ili predmeta. Upotreba ovog izraza česta je u svim kontekstima a možemo reći da se ponajviše referira i veže uz određivanje udaljenosti između dva geografska pojma. U primjeru koji smo odabrali iz

¹²⁷ https://www.laprovinciadico.com.it/stories/olgiate-e-bassa-comasca/auto-sfrecciano-a-100-allora-la-polizia-ritira-due-patenti-a-lomazzo_1405744_11/ Pristupljeno: 20.08.2021.

¹²⁸ <https://www.cazin.net/vijesti/hrvat-opisuje-zivot-u-wuhanu-radi-sve-zivi-se-sto-na-sat> Pristupljeno: 20.08.2021.

¹²⁹ <https://dizionari.repubblica.it/Italiano/M/miglio.html> Pristupljeno: 20.08.2021.

italijanske štampe možemo vidjeti upotrebu ovog izraza u kontekstu politike i dvije političke ideje koje su sukobljene, te je autor iskoristio izraz *essere a mille miglia* kako bi izrazio upravo te dvije opozitne i suprotstavljene strane.

- *Siamo mille miglia lontani dalla retorica sdrucchiolevole del bravo lavoratore tedesco sfruttato da quegli spendaccioni di greci e latini (...)*¹³⁰ / *Miljama smo udaljeni od skliske retorike dobrog njemačkog radnika kojeg su izrabljivali rastrošnici poput Grka i Latina (...)*

Izraz *essere a mille miglie di qualcosa o qualcuno* ima i svoj potpuni ekvivalentni izraz u bosanskom jeziku a on je *biti udaljen miljama od nekoga ili nečega ili biti miljama daleko od nekoga ili nečega*. Kroz upotrebu ovog izraza se žele usporediti dvije stvari koje su na dvije opozitne strane te su zbog toga udaljene jedna od druge toliko da se može reći da su miljama udaljene. Upotreba ovog izraza u bosanskom jeziku ista je kao i upotreba u italijanskom jeziku i jako je česta što ćemo pokazati i kroz primjere koje smo pronašli u bosanskohercegovačkoj i u italijanskoj štampi.

- *Miljama smo daleko od masovne imunizacije.*¹³¹
- *Legenda Reala misli da je Mbappe poslije sinoćnje utakmice miljama daleko od madridskog kluba.*¹³²

U nastavku ovoga dijela ćemo se ukratko osvrnuti i na brojeve *milione / milion* i *miliardo / milijarda* koji i ne čine dio velikog broja frazeoloških izraza ni u italijanskom a ni u bosanskom jeziku. Postoje isključivo dva izraza koja se koriste i koja kao sastavnicu imaju jedan od ova dva višecifrena glavna broja. Izrazi *un miliardo di volte* i *un milione di volte* su dva frazeološka izraza koja ćemo analizirati u ovom dijelu rada. Ova dva izraza su i po tvorbi i po značenju slični i

¹³⁰ <https://www.avantionline.it/i-socialisti-in-europa-voteranno-schulz/> Pristupljeno: 20.08.2021.

¹³¹ <https://dnevni.ba/2021/04/16/juric-miljama-smo-daleko-od-masovne-imunizacije/> Pristupljeno: 20.08.2021.

¹³² <https://sportsport.ba/fudbal/legenda-reala-misli-da-je-mbappe-poslije-sinocnje-utakmice-miljama-daleko-od-madridskog-kluba/391229> Pristupljeno: 20.08.2021.

razlikuju se isključivo po broju koji čini jedan njihov dio. Značenje ova dva izraza se koristi kako bi se opisala velika količina nečega tačnije za situacije kada se označava nešto što će se ponoviti mnogo puta.

- *Dai kbps dei primi collegamenti si è arrivati al Terabit di oggi, un'unità di misura **un miliardo di volte più grande**.*¹³³ / *Od kilobajta sa prvih povezivanja dospjelo se do današnjih terabajta, mjerne jedinice koja je veća milijardu puta.*
- *"Immuni è stata scaricata **un milione di volte** nei primi due giorni", ha detto il ministro (...)*¹³⁴ / *Aplikacija Immuni je preuzeta milion puta u prva dva dana rekao je ministar (...)*

Što se tiče njihovih ekvivalenata na bosanskom jeziku radi se o potpunim ekvivalentima koji i po tvorbi i po značenju odgovaraju njihovim ekvivalentima na italijanskom jeziku. U nastavku ćemo navesti nekoliko primjera u kojima su iskorišteni ovi frazeološki izrazi u bosanskohercegovačkoj štampi.

- ***Milion puta** sam poželio samo da je tu, da prođemo skupa neke situacije, ne samo one loše nego sve one životne, radosti i tuge da podijelim s njim.*¹³⁵
- ***I milijardu puta** ponovljena laž o ugroženosti Srba u Sarajevu opet je samo laž*¹³⁶

FRAZEOLOŠKI IZRAZI SA REDNIM BROJEVIMA

I redni kao i glavni brojevi čine dio određenog broja frazeoloških izraza kako u italijanskom tako i u bosanskom jeziku. Ovaj dio rada posvetit ćemo analizi nekoliko izraza koji sadrže u sebi kao jednu od sastavnica neki od rednih brojeva.

¹³³ http://www.almanacco.cnr.it/reader/cw_usr_view_articolo.html?id_articolo=7338&id_rub=47&giornale=7320
Pristupljeno: 20.08.2021.

¹³⁴ <https://www.agi.it/economia/news/2020-06-04/immuni-scaricata-un-milione-di-volte-app-funziona-8805993/>
Pristupljeno: 20.08.2021.

¹³⁵ <https://avaz.ba/showbiz/jet-set/484546/dario-popovic-milion-puta-sam-pozelio-samo-da-je-tata-uz-mene?komentari> Pristupljeno:20.08.2021

¹³⁶ <https://stav.ba/vijest/i-milijardu-puta-ponovljena-laz-o-ugrozenosti-srba-u-sarajevu-opet-je-samo-laz/1678>
Pristupljeno: 20.08.2021.

Prvi izrazi koje ćemo analizirati su frazeološki izrazi na italijanskom jeziku koji imaju potpune ekvivalente u bosanskom jeziku i koji u sebi sadrže neki od rednih brojeva. Ovih izraza je najviše i oni su koji se najčešće upotrebljavaju kako u pisanoj tako i u usmenoj formi. Jedan od tih izraza je izraz *al primo sguardo* jedan od najčešćih izraza sa jednim od rednih brojeva koji se upotrebljavaju kako u italijanskoj tako i u bosanskohercegovačkoj frazeologiji. Značenje ovog izraza je *a prima vista*¹³⁷ / (*bos. na prvi pogled*) i koristi se u situacijama kada se želi opisati da se nešto uočilo na prvi pogled tačnije u vrlo kratkom roku. Potpuni ekvivalent ovom izrazu jeste na *prvi pogled*, izraz čija su upotreba i značenje isti kao kod njegovog ekvivalenta iz italijanskog jezika.

- *Daniele è un tipo particolare, ma **al primo sguardo** non lo diresti.*¹³⁸ / *Danijele je neobičan tip ali na prvi pogled ne bi to rekao.*
- *Ricco di gusto e saporito, vi farà venire l'acquolina in bocca **al primo sguardo**.*¹³⁹ / *Bogat ukusom i mirisom natjerat će vam vodu na usta na prvi pogled.*

U izrazima koje smo odabrali iz italijanske štampe možemo vidjeti kako je izraz *al primo sguardo* upotrijebljen kako bi se u prvom slučaju opisalo kako se pri prvom kontaktu Daniele ne čini takvim kakav je. U drugom slučaju služi kako bi se prikazao izvanredni ukus nekog jela koje izaziva reakcije i tjera vodu na usta na prvi pogled, tačnije to kako je neko jelo samim izgledom tako lijepo da će sam pogled na isto izazvati želju da ga probamo i da će nam se svidjeti i prije nego što smo ga kušali.

- *Vjerujete li u ljubav **na prvi pogled**?*¹⁴⁰
- *Mada to **na prvi pogled** ne izgleda tako, ali ovakvim stavom Izetbegović se distancirao i na neki način zahvalio Erdoganu na ponuđenoj usluzi.*¹⁴¹

¹³⁷ <https://dizionario.internazionale.it/parola/al-primo-sguardo> Pristupljeno: 29.08.2021.

¹³⁸ <https://www.lanuovasardegna.it/regione/2021/08/29/news/e-autistico-e-vuole-lavorare-la-burocrazia-spegne-i-sogni-1.40648359> Pristupljeno: 29.08.2021.

¹³⁹ <https://www.ricettasprint.it/polpettone-ripieno-scamorza-sugo-facilissimo-ricco-gusto/> Pristupljeno: 29.08.2021.

¹⁴⁰ <https://avaz.ba/lifestyle/ljubav-i-veze/342029/ljubav-na-prvi-pogled-stvarnost-ili-mit> Pristupljeno: 29.08.2021.

¹⁴¹ <https://thebosniatimes.ba/63339/sta-lisac-sa-bosfora-lovi-u-sarajevu-erodgan-se-trebao-sastati-sa-schmidtom-a-ne-sa-dodikom/> Pristupljeno: 29.08.2021.

U primjerima upotrebe ovog izraza u bosanskohercegovačkoj štampi radi se o istoj upotrebi i istim značenjima. Prvi primjer se odnosi na ljubav na prvi pogled u kome izraz *na prvi pogled* znači kako smo ljubav ili privlačenje prema nekoj osobi osjetili prvi put kad smo je sreli. U drugome primjeru ovaj izraz je vezan za politički kontekst i služi da opiše da nešto nije tako kao što je izgledalo na prvi pogled.

Naredni izrazi koji su potpuni ekvivalenti a koje ćemo analizirati jesu izrazi *sesto senso* ili *šesto čulo*. Ova dva izraza su jako česta u upotrebi kako u italijanskom tako i u bosanskom jeziku. Značenje izraza *sesto senso* i izraza *šesto čulo* odnose se na *capacità, vera o presunta, di intuire e percepire ciò che sfugge alla percezione comune*¹⁴² / (*bos. istinska ili pretpostavljena sposobnost intuicije ili percepcije koja izmiče uobičajenoj percepciji*). U oba jezika izraz se koristi da bi se opisala ta tajna sposobnost koju posjeduju određene osobe kako bi naslutile da će se nešto dogoditi prije nego to naslute osobe koje ne posjeduju ovu sposobnost. U nastavku ćemo navesti primjere upotrebe ovog izraza u italijanskoj i u bosanskohercegovačkoj štampi.

- *Il sesto senso femminile esiste e lo dice la scienza.*¹⁴³ / *Žensko šesto čulo postoji i nauka je to dokazala.*
- *Zbog uloge koju propriocepcija ima u našoj navigaciji kroz svijet, naučnici je nekada nazivaju šestim čulom.*¹⁴⁴

Primjeri koje smo pronašli nam prikazuju upotrebu analiziranog izraza sa rednim brojem u kojemu vidimo značenje koje nosi ovaj izraz koji se najčešće koristi u psihologiji budući da je i sam pojam šestog čula okarakterisan kao psihološka pojava.

Sljedeći izraz kojega ćemo analizirati je izraz *quinto potere*. Izraz *quinto potere* se koristi kako bi se njime dao naziv radiju, televiziji ili kinu kao jednoj od sila koje služe kao sredstva informisanja ljudi koja su u današnje vrijeme najpopularnija i koja najviše utiču na stvaranje

¹⁴² <https://dizionario.internazionale.it/parola/sesto-senso> Pristupljeno: 29.08.2021.

¹⁴³ <https://www.alfemminile.com/psicologia/sesto-senso-femminile-s4008958.html> Pristupljeno: 29.08.2021.

¹⁴⁴ <https://www.klix.ba/scitech/nauka/skriveno-sesto-culo-sta-je-propriocepcija/200112066> Pristupljeno: 29.08.2021.

mišljenja ljudi o nekoj temi. U nastavku ćemo navesti primjer upotrebe ovog izraza u italijanskoj štampi.

- *Dopo il quarto potere della stampa e il quinto potere della televisione, un sesto potere, molto più sottile, molto più intimo, che scivola tra gli smartphone, nelle notifiche Facebook e nelle stories su Instagram.*¹⁴⁵ / *Nakon četvrte sile koju predstavlja štampa i pete sile koju predstavlja televizija pojavila se Poslije četvrte sile štampe i pete sile televizije, šesta sila, mnogo nježnija mnogo intimnija koja klizi između pametnih telefona, obavještenja na Facebooku i storija na instagramu.*

Kao ekvivalent izrazu *quinto potere* u bosanskom jeziku odgovara frazeološki izraz *sedma sila*. Kako iz samog izraza možemo zaključiti ovi izrazi su djelomični ekvivalenti budući da se u njihovoj tvorbi koriste dva različita redna broja dok im je značenje isto i oba se koriste kako bi se opisali radio, televizija ili kino a u bosanskom jeziku i novinarstvo odnosno novinari kao radnici u sektoru novinarstva koji predstavljaju najnoviju silu koja masovno utiče na razvijanje mišljenja kod ljudi kao i za njihovo informisanje. U nastavku ćemo navesti primjere upotrebe ovog izraza u bosanskohercegovačkoj štampi.

- *Ali, vratimo se na početak pandemijske drame, kad sedma sila, na znak uzbune, mobilisana pojavom nevidljivog čudovišta, kreće na zadatak.*¹⁴⁶
- *Sedma sila u Sarajevu jednoglasna: Stop nasilju nad novinarima!*¹⁴⁷

Posljednji izraz čijom analizom ćemo se baviti u ovom dijelu rada a koji u sebi kao jednu od sastavnica ima i redni broj jeste *avere una seconda fine* koji ima sljedeće značenje *agire con uno scopo nascosto, diverso (e per lo più peggiore) da quello apparente*¹⁴⁸ / (*bos. reagovati sa skrivenom namjerom, drugačijom (i najčešće gorom) od prividne*). U italijanskom jeziku se ovaj izraz koristi u situacijama u kojima neko uradi nešto suprotno od onoga što je očekivano te se

¹⁴⁵ <https://www.lavocediasti.it/2021/08/26/leggi-notizia/argomenti/cultura-10/articolo/ad-astiteatro-43-ieri-sera-in-scena-il-sesto-potere-che-scivola-tra-smartphone-social-e-stories.html> Pristupljeno: 29.08.2021.

¹⁴⁶ <https://www.media.ba/bs/mediametar/sedma-sila-krece-na-zadatak> Pristupljeno: 29.08.2021.

¹⁴⁷ <https://avaz.ba/kantoni/sarajevo/409167/sedma-sila-u-sarajevu-jednoglasna-stop-nasilju-nad-novinarima> Pristupljeno: 29.08.2021.

¹⁴⁸ <https://www.treccani.it/vocabolario/secondo1/> Pristupljeno: 29.08.2021.

stoga kaže da je imao skrivene namjere pri vršenju neke radnje kako bi najvjerojatnije stigao do određenog, njemu ili njoj poznatog cilja. Upotreba ovog izraza je česta u svim kontekstima kako u pisanom tako i u usmenom obliku. Kroz primjere upotrebe ovog izraza u italijanskoj štampi koje smo naveli pokazat ćemo njegovu upotrebu u različitim kontekstima te gore navedeno značenje koje je bez obzira na kontekst isto.

- *Ho lavorato e continuo a lavorare con dedizione, senza mai avere un secondo fine, senza mai pensare che qualcuno mi avrebbe fatto i complimenti, ma solamente per me e soprattutto per i miei studenti.*¹⁴⁹ / *Radio sam i radit ću i dalje posvećeno, bez skrivenih namjera, bez razmišljanja o tome da li će me neko pohvaliti nego samo za sebe a naročito za moje studente isključivo za sebe i svoje studente.*
- *(...) anche se potrà pensare (o perché no sperare) che il complimento abbia un secondo fine, lo farà in un secondo momento.*¹⁵⁰ / *(...) iako će možda pomisliti (ili zašto ne ponadati se) da u davanju komplimenta postoje skrivene namjere, to će učiniti kasnije.*

Izrazu *avere un secondo fine* u bosanskome jeziku odgovara izraz *imati skrivene namjere* u kojemu su, kako vidimo, upotrijebljena druga leksičko izražajna sredstva kako bi se opisale skrivene namjere koje neko ima u nekom odnosu, skrivene namjere na koje je neko spreman kako bi postigao određeni cilj i najčešće se koristi u izražavanju negativnih namjera nekog ko na podmukao i zloban način pokušava nadmudriti drugog. U nastavku ćemo navesti i primjere upotrebe ovog izraza u bosanskohercegovačkoj štampi:

- *Egipćanin mu je čestitao novu godinu, no zapravo je imao skrivene namjere.*¹⁵¹
- *SDA: Krivokapićeva tajna čestitka ukazuje na njegove skrivene namjere prema BiH*¹⁵²
- *Kraljici je čestitao i rođendan, a kako se ispostavlja, za sve je imao skrivene namjere.*¹⁵³

¹⁴⁹ <https://www.orizzontescuola.it/quale-il-domani-degli-insegnanti-precari-lettera/> Pristupljeno: 29.08.2021.

¹⁵⁰ <https://losbuffo.com/2017/08/20/cat-calling/> Pristupljeno: 29.08.2021.

¹⁵¹ <https://sportsport.ba/fudbal/salah-se-javio-lovrenu-da-cestita-novu-godinu-a-onda-pokazao-da-ima-skrivene-namjere/301792> Pristupljeno: 29.08.2021.

¹⁵² <https://depo.ba/clanak/211757/sda-krivokapiceva-tajna-cestitka-ukazuje-na-njegove-skrivene-namjere-prema-bih-sbb-nedvosmisleno-pogresan-postupak> Pristupljeno: 29.08.2021.

FRAZEOLOŠKI IZRAZI SA ZBIRNIM I MULTIPLIKATIVNIM BROJEVIMA

Posljednja vrsta brojeva koje ćemo analizirati u našem radu jesu zbirni i multiplikativni brojevi koji kao i prethodno analizirane vrste brojeva čine dijelove pojedinih frazeoloških izraza u italijanskom i bosanskom jeziku. Broj ovih izraza kako u italijanskoj tako i u bosanskoj frazeologiji nije velik, te će se analiza u ovom dijelu svesti na jedan izraz koji u sebi kao jednu od sastavnica ima i jedan multiplikativni broj. Izraz koji smo se odlučili analizirati jeste *avere una doppia vita*. Izraz *avere una doppia vita* ima značenje *condurre una vita disonesta o perversa, che contraddice l'immagine rispettabile mostrata in pubblico*¹⁵⁴ / (*bos. voditi nepošten i perverznan život koji je u kontradiktornom odnosu sa uglednom slikom koju neko odaje u javnosti*). Ovim izrazom najčešće se žele opisati situacije u kojima neko ko se u očima javnosti predstavlja kao idealan obično u sebi krije i neku drugu, mračnu stranu koja je najčešće gora od one strane koju pokazuje javnosti. Može se odnositi i na situacije u kojima osoba vodi dvostruki život na dvije suprotne strane. U nastavku ćemo navesti primjer upotrebe ovog izraza u italijanskoj štampi.

- *Il compagno aveva in realtà una doppia vita.*¹⁵⁵ / *Partner je zapravo vodio dvostruki život.*

Ekvivalent izrazu *avere una doppia vita* u bosanskom jeziku jeste izraz *voditi dvostruki život*. Kao što možemo vidjeti razlika između ova dva izraza je jedino u glagolu koji čini jedan njegov dio te se kao ekvivalent za glagol *avere* u bosanskom jeziku koristi glagol *voditi*. Frazeološki izraz *voditi dvostruki život* ima značenje kakvo ima i njegov ekvivalent u italijanskom jeziku i koristi se pri opisivanju situacija u kojima neko vodi neki skriveni život koji krije od očiju drugih kao i da bi se opisale osobine koje neko krije jer su mračnije i negativnije od osobina kakve želi da pokaže. U nastavku ćemo navesti primjere upotrebe ovog izraza u bosanskohercegovačkoj štampi.

¹⁵³ <https://avaz.ba/zabava/zanimljivosti/275957/cure-novi-detajli-mracne-strane-davida-beckhama-upletena-i-kraljica>
Pristupljeno: 29.08.2021.

¹⁵⁴ <https://dizionari.repubblica.it/Italiano/V/vita.html> Pristupljeno 29.08.2021.

¹⁵⁵ <https://www.lastampa.it/novara/2016/12/19/news/scopre-che-il-compagno-ha-una-doppia-vita-e-si-trasforma-in-stalker-1.34758416> Pristupljeno: 10.08.2021.

- *No, Anthony je nakon toliko godina odlučio promijeniti spol kazavši kako više ne može **voditi dvostruki život**.*¹⁵⁶
- *On je vodio dvostruki život i varao je godinama.*¹⁵⁷

¹⁵⁶ <https://www.klix.ba/lifestyle/vezeiseks/da-li-biste-ostali-uz-svog-supruga-ako-bi-promijenio-spol-chloe-je-uspjela/160311012> Pristupljeno: 29.08.2021.

¹⁵⁷ <https://raport.ba/razotkriven-dvostruki-zivot-patricea-evre-nikog-nisam-vise-voljela-a-toliko-je-okrutan/> Pristupljeno: 29.08.2021.

ZAKLJUČAK

Frazeologija čini posebnu oblast leksikologije koja obuhvata skup svih frazeoloških izraza jednog jezika. Kao posebna oblast leksikologije ova nauka se može posmatrati sa više aspekata: sintaksičkog, strukturalnog, leksičkog, sociolingvističkog i dr. Upravo zbog toga postoje brojne studije, knjige i frazeološki rječnici koji predstavljaju dokaz tome da frazeologija sve više postaje predmetom zanimanja mnogih lingvista.

U ovom radu, navodeći različite definicije i klasifikacije koje se odnose na ovu lingvističku disciplinu, nastojali smo da pokažemo kakvi se sve to skupovi riječi mogu smatrati frazeološkim izrazima. Iz teorijskog dijela našeg rada, koji se odnosi na frazeologiju, možemo zaključiti da je frazeologija jedna od grana moderne lingvistike koja predstavlja pravo bogatstvo i koja je u neprestanom razvoju. Osim toga, možemo zaključiti i to da frazeološke izraze čini svaki skup od dvije ili više riječi koje sačinjavaju jednu leksički i semantički ustaljenu cjelinu.

Izdvajajući primjere kako iz italijanske tako i iz bosanskohercegovačke štampe bavili smo se nekom vrstom kontrastivne analize između italijanskih frazeoloških izraza sa sastavnicom broja i njihovih ekvivalenata u bosanskom jeziku. Analizirajući ove izraze navodili smo njihove leksičke i semantičke sličnosti i razlike te određivali da li se kod ekvivalencije radi o potpunoj, djelomičnoj ili nultoj ekvivalenciji. Ovo istraživanje pokazalo je kako postoje velike sličnosti po pitanju leksičkih sredstava koji služe za tvorbu frazeoloških izraza kao i velike sličnosti u značenju između frazeoloških izraza sa numeričkom sastavnicom na italijanskom i bosanskom jeziku kao što je slučaj u izrazima kao što su npr. *avere una doppia vita / voditi dvostruki život, ricominciare da zero / početi od nule* itd. S druge strane postoje izrazi koji se posve razlikuju zbog kulturoloških razlika između dva jezika i u kojima su upotrijebljena druga izražajna leksička sredstva (koja uopšte nisu brojevi) kako bi se iskazalo isto kao što su npr. *prendere il coraggio a quattro mani / uzeti stvar u svoje ruke, sparare a zero / bacati drvlje i kamenje* itd. Što se tiče upotrebe ovih izraza u korpusu koji smo analizirali došli smo do zaključka da su frazeološki izrazi sa sastavnicom broja jako prisutni kako u italijanskoj tako i u bosanskohercegovačkoj štampi i da su upravo frazeološki izrazi sredstva kojima se u štampi kao jednom od mas medija želi na ekspresivan, stilski izražajan način prenijeti neka vijest.

Na samom kraju dodat ćemo kako smo ovim radom pokušali prikazati sljedeće: karakteristike frazeologije, činjenicu da brojevi čine dio velikog broja frazeoloških izraza u oba jezika, sličnosti i razlike između ekvivalentnih frazeoloških izraza sa sastavnicom broja u italijanskoj i bosanskoj frazeologiji te čestu upotrebu istih u italijanskoj i bosanskohercegovačkoj štampi.

LITERATURA

Korpus:

Novine:

- Il fatto quotidiano. Dostupno na: <https://www.ilfattoquotidiano.it/>
- La Repubblica. Dostupno na: <https://www.repubblica.it/>
- Il Revenews. Dostupno na: <https://www.revenews.it/>
- Il Sole 24 ore. Dostupno na: <https://www.ilsole24ore.com/>
- Il Manifesto. Dostupno na: <https://ilmanifesto.it/>
- La Nazione. Dostupno na: <https://www.lanazione.it/>
- Corriere dello sport. Dostupno na: <https://www.corrieredellosport.it/>
- TgCom 24. Dostupno na: <https://www.tgcom24.mediaset.it/>
- La Stampa. Dostupno na: <https://www.lastampa.it/>
- Info Vercelli. Dostupno na: <https://www.infovercelli24.it/>
- La Nuova Sardegna. Dostupno na: <https://www.lanuovasardegna.it/>
- Tutto mercato. Dostupno na: <https://www.tuttomercatoweb.com/>
- Onuitalia. Dostupno na: <https://www.onuitalia.com/>
- Valdarno post. Dostupno na: <https://valdarnopost.it/>
- La Provinica di Como. Dostupno na: <https://www.laprovinciadicomо.it/>
- Avanti! Dostupno na: <https://www.avantionline.it/>
- Almanacco della scienza. Dostupno na: <http://www.almanacco.cnr.it/reader/>
- Agi. Dostupno na: <https://www.agi.it/>
- La voce di Asti. Dostupno na: <https://www.lavocediasti.it/>
- Dnevni avaz. Dostupno na: <https://avaz.ba/>
- Vijesti. Dostupno na: <https://vijesti.ba/>
- Front slobode. Dostupno na: <https://www.frontslobode.ba/>
- Oslobođenje. Dostupno na: <https://www.oslobodjenje.ba/>
- Raport. Dostupno na: <https://raport.ba/>
- Slobodna Bosna. Dostupno na: <https://www.slobodna-bosna.ba/>

- Stav. Dostupno na: <https://stav.ba/>
- Dnevni. Dostupno na: <https://dnevni.ba/>

Časopisi:

- Mondo Primavera. Dostupno na: <https://www.mondoprimavera.com/>
- Affari nazionali. Dostupno na: <https://www.affarinternazionali.it/>
- Udinese blog. Dostupno na: <https://www.udineseblog.it/>
- Focus. Dostupno na: <https://www.focus.it/>
- We are gayly planet. Dostupno na: <https://wearegaylyplanet.com/>
- Nuovi capelli. Dostupno na: <https://www.nuovicapelli.it/>
- Crescita individuale. Dostupno na: <https://crescitaindividuale.com/>
- Lamentee meravigliosa. Dostupno na: <https://lamenteemeravigliosa.it/>
- Manitese. Dostupno na: <https://www.manitese.it/>
- Automoto. Dostupno na: <https://www.automoto.it/>
- Dire giovani. Dostupno na: <https://www.diregiovani.it/>
- L'universitario. Dostupno na: <https://www.luniversitario.it/>
- Le Scienze. Dostupno na: <https://www.lescienze.it/>
- Super Basket. Dostupno na: <https://www.superbasket.it/>
- Ricetta sprint. Dostupno na: <https://www.ricettasprint.it/>
- Alfafemminile. Dostupno na: <https://forum.alfemminile.com/forum/>
- Orizzonte scuola. Dostupno na: <https://www.orizzontescuola.it/>
- Faktor. Dostupno na: <https://faktor.ba/>
- Source. Dostupno na: <https://source.ba/>
- Fokus. Dostupno na: <https://www.fokus.ba/>
- Media. Dostupno na: <https://media.ba/bs>
- The Bosnia Times. Dostupno na: <https://thebosniatimes.ba/>

Portali:

- Balcani e caucaso. Dostupno na: <https://www.balcanicaucaso.org/>
- Trasparenza e merito. Dostupno na: <https://www.trasparenzaemerito.org/>

- Sport centar. Dostupno na: <https://scsport.ba/>
- Sport novi. Dostupno na: <https://sport.novi.ba/>
- Klix. Dostupno na: <https://www.klix.ba/>
- Privredna štampa. Dostupno na: <http://privrednastampa.ba/>
- Federalna. Dostupno na: <https://federalna.ba/>
- Rtv Slon. Dostupno na: <https://www.rtvslon.ba/>
- Sportske. Dostupno na: <https://sportske.ba/>
- Depo. Dostupno na: <https://depo.ba/>
- Sport sport. Dostupno na: <https://sportsport.ba/>
- Mondo. Dostupno na: <https://mondo.ba/>
- Cazin.net. Dostupno na: <https://www.cazin.net/>
- Dnevnik. Dostupno na: <https://www.dnevnik.ba/>
-

Stručna literatura (knjige, priručnici, časopisi):

- Bralić, S. (2011), *Sulla motivazione e sulla grammatica dei modi di dire in italiano*, Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu, Split, str. 171–183.
- Burger, H. (2010), *Phraseologie. Eine Einführung am Beispiel des Deutschen*, Erich Schmidt Verlag, Berlin.
- Casadei, F. (1996), *Metafore ed espressioni idiomatiche. Uno studio semantico sull'italiano*, Bulzani editore, Rim.
- Fink-Arsovski, Ž. (2002), *Poredbena frazeologija: pogled izvana i iznutra*, Filozofski fakultet, Zagreb.
- Jahić, Halilović i Palić, Dž., S, I. (2000), *Gramatika bosanskoga jezika*, Dom štampe, Zenica.
- Jernej J. (1987), *Fraseologia in chiave contrastiva (con esemplificazione italiana, serbocroata e tedesca)* u: *Studia Romanica et Anglica Zagabiensia*, 23, Zagreb, str. 349 – 362.
- Jezek, E. (2005), *Lessico. Classi di parole, strutture, combinazioni*, Il Mulino Itinerari, Bologna.

- Kovačević, B. (2012), *Hrvatski frazemi od glave do pete*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb.
- Lurati, O. (2002), *Per Modo di dire... Storia della lingua e antropologia nelle locuzioni italiane ed europee*, Clueb, Bologna.
- Menac, A. (2007), *Hrvatska frazeologija*, Knjigara, Zagreb.
- Palm, C. (1997), *Phraseologie. Eine Einführung*, Narr, Tübingen.
- Piirainen, E. (2008), "*Figurative phraseology and culture*" u: *Phraseology: An interdisciplinary perspective*, John Benjamins Publishing Company, Amsterdam, str.207–228.
- Porumb, T. (2017), "*Strategie per la traduzione dei fraseologismi nelle lingue culturalmente vicine*" u: *Open Jurnal System Državnog Univerziteta u Moldaviji*, Chinsau, str. 378–390.
- Tanović, I. (2000), *Frazeologija bosanskoga jezika*, Dom štampe, Zenica.

Internet izvori:

- <https://www.treccani.it/>
- <https://dizionari.corriere.it/>
- <https://www.garzantilinguistica.it/ricerca/>
- <https://dizionari.repubblica.it/>
- <https://grammaticaitaliana.net/>
- <https://www.studiarapido.it/>
- <https://dizionario.internazionale.it/>
- <https://www.dizionario-italiano.it/>
- <https://dettieproverbi.it/>
- <https://hjp.znanje.hr/>
- <https://enciklopedija.hr/>